

Hon utforskar ullens möjligheter

KULTUR. Eva Eriksson – här med ett tovat bi – känner sig som både hantverkare och konstnär. I utställningen "Ullens möjligheter" på Fäktargubben i Mariehamn visar hon nu hantverk, prydnadsföremål och konstverk.

Nyan har tagit sig en titt.

SIDAN 8

Hovrätten har friat alla som dömts för våldtäkt

Åklagaren lät för säkerhets skull bli att överklaga färsk dom

NYHETER. Inte en enda av de personer som dömts för våldtäkt i Ålands tingsrätt under 2000-talet har fått sin dom fastställd av Åbo hovrätt efter att de överklagat tingsrättsdomen. Hovrätten har hittills friat fem dömda män. En väntar ännu på hovrättens dom.

Ledande landskapsåklagaren **Jens-Erik Budd**

beklagat situationen och berättar att han därför lät bli att överklaga en färsk dom där en lärare enligt honom dömdes till ett alltför lindrigt straff i tingsrätten efter att ha våldtagit en av sina elever.

–Mannen dömdes till 13 månaders villkorligt fängelse, bara en månad mer än miniminivå

trots att det handlar om en lärare som våldtagit en elev. Jag yrkade på fängelsestraff i 1,5-2 år. Men jag ville inte ta risken att han i så fall hade lämnat in motbesvär och kanske hade friats helt i hovrätten, säger Budd.

Han är också kritisk mot att de flesta våldtäktsrättegångar sker bakom stängda dörrar,

så också den om läraren-eleven.

–På det sättet blir det heller ingen debatt om varför domstolarna dömer som de gör. Dessutom hemligstämplas alla handlingar numera generellt i 60 år framåt, konstaterar han.

SIDAN 3

Fick villkorligt för våldtäkt

NYHETER. Ett år och en månads villkorligt fängelse, och 80 timmars samhällstjänst. Det blev straffet för en 52-årig manlig lärare som våldtagit en kvinnlig elev och utnyttjat henne sexuellt. Ålands tingsrätt dömd mannen till villkorligt fängelse eftersom att han inte hade några anteckningar i straffregistret sedan tidigare. Mannen ska ersätta målsäganden för psykiskt lidande och tillfälliga men. Den sammanlagda summan uppgår till 6.000 euro.

SIDAN 4

Passionerade potatisplockare. Hade man inte intresset och engagemanget skulle man inte stå på potatisplockaren hela dagen menar Sven-Elof Johansson, Harald Grönvall och Ove Johansson. Foto: JONAS EDSVIK

Sega gubbar med hand för knölar

REPORTAGE. Sven-Elof Johansson och Harald Grönvall har följt samma bana nästan hela livet. De är båda 72 år gamla och fyller år med sex dagars mellanrum. De träffades första gången när det läste tillsammans på Ålands folkhögskola. Efter det har de jobbat

tillsammans inom Samgång och Chipsen och dessutom läst på handelsläroverk i Helsingfors tillsammans.

Idag är de pensionerade men håller trots det igång för fullt. Sven-Elof har en potatisåker och tillsammans med Harald tar

han varje år upp tonvis med potatis.

–Vi känner oss unga, annars skulle vi inte hålla på med det här. Det ska nog till sådana här sega gubbar som oss för att orka stå på potatisplockaren en hel dag, säger Sven-Elof Johansson.

SIDAN 10

Lagtingspolitiker fast för fortkörning

NYHETER. Lagtingspolitikern **Carina Aaltonen** (S) åkte fast för fortkörning på Svibybron i Jomala på söndagsförmiddagen. Hon körde 73 km i timmen på 50-sträckan och fick en böteslapp på 115 euro med sig hem.

–Vi hade haft Emmaus-seminarium i flera dagar. På söndagsförmiddagen var vi på väg till Gregersö när jag fastnade i polisens radarkontroll, berättar hon som valde att själv gå ut med nyheten på internet via Facebook.

SIDAN 4

Nytt sparförslag för linfärjetrafiken

NYHETER. I somras orsakade dåvarande trafikminister **Runar Karlssons** (C) beslut om att införa matpauser på Töftöfärjan storbråk inom Centern. Nu har efterträdaren **Veronica Thörnroos** (C) tagit fram ett nytt sparförslag för linfärjetrafiken. Detaljerna är hemliga till på torsdag.

SIDAN 5

Kökarpolitiker ifrågasätter direktörstjänst

KÖKAR. Kommunstyrelseledamoten **Eva Carlberg** ifrågasätter kommunens behov av en kommundirektör. Kökar står inför stora inbesparingar när kommunen försöker få en budget i balans. Styrelsens direktiv till nämnderna är att ta fram inbesparingsförslag på 15 procent.

SIDAN 5

LMC-stängning rycker närmare

NYHETER. Nu har landskapsregeringen beslutat påbörja arbetet med att stänga läromedelscentralen. Vissa delar av verksamheten kommer att försvinna medan andra inordnas i utbildnings- och kulturavdelningens verksamhet, berättar utbildningsminister **Britt Lundberg** (C).

SIDAN 13

husdjur **2**

Forskning visar att hundar i dag betar sig mera som människor än som sin anfader vargen.

sport **15**

Hilding Mattsson försvarade Ålands färger under helgens bangolfävlingar.

folk **20**

Dagens ålänning **Patrik Larson** slutade pendla och flyttade till Åland.

åland 24 ikväll

Aktuella frågor i Rakt på.

DIGITALA BILDER FRÅN 9 CENT!

GEFOTO
Gerhard's Foto Ab

Titte Törnroth-Sarkkinen

Epost: titte.tornroth@nyan.ax
Telefon: 528 452

husdjur

” Det finns två sätt att fly från livets bedrävelse: musik och katter.

ALBERT SCHWEITZER.

Tamhunden är inte en tam varg

Ingen hund. Vargen betar sig annorlunda än tamhunden och forskare börjar nu tala om att skapa en ny ras för hundar. Foto: ISTOCKPHOTO

Vargen och tamhunden tillhör samma art, brukar det heta.

Men är det så? Allt fler studier visar på stora skillnader vad gäller beteendet. Hundar är mer lika människor och tycks inte kunna återgå till att bli vargar.

Alla vet numera att tamhunden härstammar i direkt nedstigande led från vargen. Inte mer än 15.000 år har förflutit sedan de första tamhundarna såg dagens ljus.

Ändå anser allt fler forskare att de skillnader som uppstått hos hundarna genom människans försorg är så dramatiska att varg och hund borde ges separat artstatus, *Canis lupus* respektive *Canis familiaris*.

Förblir hundar

Den amerikanske zoologen **Raymond Coppinger** har pekat på en avgörande detalj. När tamdjur förvildas brukar de efter några generationer återgå till något som liknar den ursprungliga vildformen.

Men förvildade hundar återgår inte till ursprunget. De utvecklas inte på nytt till flocklevande vargar. De förblir hundar, även efter många

generationer, och fortsätter att hålla sig i människans utkanter där de lever på rester och avfall. Sådana byrackor är vanliga i många länder.

Avlat bort

–Det kan mycket väl vara så att människan avlat bort vissa genvarianter som gör vargen till varg, säger **Lars Werdelin**, paleontolog och rovdjursexpert på Riksmuseet i Stockholm.

–Enligt min uppfattning är inte hund och varg samma art. De skiljer sig åt för mycket vad gäller beteende och utseende, det vill säga de kriterier vi använder oss av för att definiera arter.

Ny studie

Ett slående exempel på hur enorma skillnaderna är, ges i en ny studie ledd av den ungerske etologen **Adam Miklosi**.

I studien, som publiceras i den vetenskapliga tidskriften *Science*, deltog ett antal hundar och vargar, samt flera små barn, cirka tio månader gamla, i ett psykologiskt test.

Testet är välkänt för småbarnsforskare. En vuxen person håller ett föremål i handen, tittar på barnet och säger

”Titta, vilken fin leksak jag har”, och placerar sedan föremålet bakom en skärm. Därpå anmodas barnet att leta rätt på föremålet.

Två skärmar

I testet klarade alla barn detta galant. Men när experimentet upprepades med två skärmar och den vuxne placerade föremålet bakom den andra skärmen letade barnen ändå bakom den första skärmen.

Misstaget kan bero på att små barn tror att de lär sig något grundläggande om världen när leksaken läggs bakom skärm A–som sedan gäller även när de kan se att den placeras bakom skärm B.

Försöker förstå

Märkligt nog fungerar hundar på samma sätt. Både hundar och små barn är intensivt inriktade på att tolka den vuxna människans förehavanden. De tittar på gester och ansiktsuttryck för att försöka förstå vad det hela handlar om. Det är som om detta sökande blir viktigare än att lita på synintrycken.

Vargar, däremot, agerar helt annorlunda. De har inget större intresse av människan som håller i leksaken. De går

Finlands favorithundraser

1. Welsh springer spaniel
2. Gordon setter
3. Amerikansk cocker spaniel
4. Spansk vattenhund
5. Veteterrier
6. Irländsk röd setter
7. Puli
8. Staffordshire bullterrier,
9. Irländsk röd-vit setter
10. Field spaniel

Källa: Finska kennelklubben

direkt fram till den skärm där de sett att föremålet placerats.

Mindre hjärnor

–Det rör sig om en annan prioriteringsordning. Vargar är målorienterade, medan hundens mål är att tillfredsställa husse, säger Lars Werdelin.

Många skulle tolka detta som att vargar är smartare än hundar. Det är också ett väl-

känt faktum att hjärnorna hos hundar är 20 procent mindre än hos vargar. Men Lars Werdelin är tveksam:

–Vargar och hundar tolkar problem annorlunda. Allt beror på vad de förväntas göra. Vargar är nog bättre på att lösa problem som har med födoanskaffning att göra. Men vilken av dem är mest framgångsrik? Trots allt finns det långt fler hundar än vargar på jorden. (FNB)

Veterinärfrågan:

Katt hittades långt borta

■ En katt som försvann på Tasmanien för tre år sedan dök plötsligt upp i Queensland i norra Australien förra veckan. Den hade på något mystiskt sätt tillryggalagt 3.800 kilometer, rapporterar tidningen *Sunday Mail*.

När katten dök upp på sjukhuset i Cloncurry tog en sköterska hand om den, men sedan blev hon erbjuden ett jobb på annat håll. Hon tog katten till veterinären i hopp om att finna ett mikrochip. Det fanns ett chip och det ledde dem till ägaren på Tasmanien.

Katrina Phillips rördes till tårar när hon fick ett telefonsamtal och fick höra att Clyde var välbehållen.

–Jag köpte Clyde åt min dotter **Asleigh** och en dag för ungefär tre år sedan försvann han.

Hon tror att Clyde kanske blev stulen av någon turist. (FNB)

Pytonormar i Florida

■ Alligatorerna är inte nödvändigtvis längre det värsta problemet i södra Florida. Nu jagar både miljövärdarna och djurföreningarna burmesiska pytonormar som växer sig enormt stora på öarna Florida Keys.

Pytonormarna ingår inte i områdets naturliga fauna. De har börjat sprida sig obehärskat efter det att amerikaner som tröttnat på sina husdjur bara släppt ut dem i naturen.

Särskilt i sumpområdet Everglades passar jätteormarna bra och de har blivit ett hot mot områdets utrotningshotade djur.

Pytonormarna trivs så bra i området att de kan bli till och med sex meter långa med en vikt på 90 kilo. De ger sig på bland annat utrotningshotade lodjur, fåglar och trädråttor.

Man misstänker att det redan kan finnas uppemot 30.000 pytonormar i Everglades. I magen på infångande ormar man fångat har man hittat bland annat fullvuxna alligatorer. (FNB)

Världens minsta hund har dött

■ Vid ett års ålder skulle malteserhunden *Scooter* ha utnämnts till världens minsta hund, men han fick aldrig chansen då han dog i sviterna av ett benbrott nyligen.

Scooter, som blev ett halvt år gammal, slutade av okänd anledning att växa vid två månaders ålder och blev aldrig tyngre än 400 gram.

Förra veckan ramlade han ur sin skötares hand och bröt benet. Medicinerna han fick av veterinären efteråt orsakade magsår och han avled kort efter benbrottet. (ml)

Katten Sune sover var som helst

■ Katten Sune har inte några problem med att hitta en plats att sova på.

–Sune sover var som helst och hur som helst, skriver **Mathias Mikkola** som skickade in bilderna.

Vill du också se ditt husdjur på bild i tidningen? Har du en katt, hund, fågel, fisk eller något där mitt emellan så är du välkommen att skicka in ett fotografi till oss, antingen per e-post till redaktion@nyan.ax eller till Nya Åland, Pb 21, 22 101 Mariehamn.

Här är Sune, sover var och hur som helst.

Besök igen. EU-parlamentariker Carl "Calle" Haglund återkommer till Åland.
Foto: STEFAN ÖHBERG

Haglund möter ungdoms-lotsar

■ På torsdag träffar europa-parlamentariker Carl "Calle" Haglund (SFP) åländska ungdoms-lotsar.

I går skrev Nya Åland om hur arbetslösheten bland åländska ungdomar fortsätter öka och det är bland annat förebyggande av ungdoms-arbetslöshet, både på Åland och i Europa, som Haglund vill ta upp till diskussion med lotsarna.

Katapults ungdoms-lotsar finansieras till 50 procent av Europeiska socialfonden.

Detta är andra gången på kort tid som Calle Haglund besöker Åland för att diskutera med ålänningar i olika branscher, i början av augusti träffade han åländska fiskare. (ab)

Finström bjuder ut småbåtshamn

I privat regi? Finströms kommun pejar intresset för att driva Färjsundets småbåtshamn i privat regi.

Foto: JONAS EDSVIK

■ Skötseln av båthamnen i Färjsundet i Finström och uthyrningen av båtplatserna där kommer nu att bjudas ut.

–Det är kommunen som hart haft hand om båthamnen hittills men nu vill vi se om det finns någon intresserad privatperson eller förening som vill ta över, säger kommunstyrelsens ordförande Roger Höglund (C).

Kommunstyrelsen tog beslutet på sitt möte i onsdags.

Inforutiner i Jomala ändras

■ I och med att postkontoret i Prestgården by i Jomala nu har stängts försvinner också kommunens informationstavla där.

Eftersom behovet av informationstavlorna redan tillgodoses av den officiella anslagstavlan vid kommunkansliet och av anslagstavlan i biblioteket ersätts inte den som fanns vid postkontoret.

Det beslöt kommunfullmäktige i Jomala i tisdags. (tt-s)

Inte en enda våldtäktsdom har vunnit laga kraft i hovrätten

Därför lät åklagaren bli att överklaga en färsk dom mot en lärare

Åbo hovrätt har förkastat alla våldtäktsdomar som Ålands tingsrätt avkunnat under 2000-talet – alla utom en som ännu väntar på hovrättsdomen.

Det är dystert statistik ur brottsoffrens synvinkel.

En sammanställning som ledande landskapsåklagare Jens-Erik Budd har gjort visar att 17 personer åtalats för våldtäkt och tvingande till samlag åren 2000-09 på Åland.

■ Av de 17 personerna har nio domar getts för våldtäkt och två för sexuellt utnyttjande eller sexuellt utnyttjande av barn, alltså mildare rubrik än våldtäkt.

■ Sex av de 17 personerna har friats i tingsrätten.

Tre nöjde sig

Så här har det gått i de fall där tingsrätten har dömt för våldtäkt eller tvingande till samlag:

■ Av de nio personer som dömts nöjde sig tre med domen medan sex personer lämnade in besvär till Åbo hovrätt.

Så här har hovrätten dömt: ■ Av de sex som anfört besvär har fem friats medan en ännu väntar på domen.

Lärare och elev

Jens-Erik Budd framhåller att det inte gäller specifikt för just Åbo hovrätt att förkasta våldtäktsdomar.

– Tröskeln är hög för fällande dom – ju grövre brottet är, desto högre är tröskeln. Och våldtäkter begås ju för det mesta utan att det finns vittnen.

Nyligen dömdes en manlig lärare av Ålands tingsrätt för att ha våldtagit en elev av motsatt kön. Huvudförhandlingen hölls bakom stängda dörrar och alla handlingar – stämningssökan, domstolens motiveringar till domen och allt annat – hemligstämplades för 60 år framåt.

Lindrig dom

Inte ens lärarens och offrets ålder framgick. Det enda som är offentligt är att läraren dömdes till 13 månaders fängelsestraff, villkorligt.

– Jag yrkade på att han skulle få fängelse i 1,5-2 år. Straffskalan för våldtäkt är 1-

Hög tröskel. Många våldtäkter har anmälts under de senaste tio åren på Åland, men tröskeln är hög för att domen ska vinna laga kraft. Av alla de domar som Ålands tingsrätt avkunnat under den senaste tioårsperioden har bara tre vunnit laga kraft, och bara en våldtäktsdom där förövaren varit man och offret en kvinna. Bilden från 2004 visar en av de platser, omgivningen kring badhuspaviljongen i Mariehamn, där spår efter en våldtäkt granskades av polisen.

Foto: ULF WEMAN

6 år. Att döma en lärare som våldtagit en elev till 13 månader, alltså en månad över miniminivå, tycker jag är väldigt lindrigt.

Normalt sett bör domen för en våldtäkt som inte inneburit särskilt mycket våld ha varit strax under två år, konstaterar han.

Låt bli att överklaga

Men – något överklagande lämnades inte in från åklagaren trots att domen enligt honom var alltför lindrig.

Varför?

– Om jag hade överklagat så hade läraren kanske lämnat in motbesvär, och det kunde ha slutat med att hovrätten förkastade domen. Jag tyckte inte att jag kunde ta den risken.

Det var första gången under Budds 16 år inom det åländska rättsväsendet som en våldtäktsdom med en man som

förövare och en kvinna som offer vunnit laga kraft. I de andra två domarna som vunnit laga kraft har offret i ett fall varit en man som våldtogs av en annan man och i det andra fallet var rubriken inte våldtäkt utan tvingande till samlag.

Med från början

Vad kan göras?

– Åklagaren kanske kunde gå in i polisutredningen från början för att sedan kunna åtala på alla punkter som man kan åtala på, säger Budd och refererar ett tidigare fall.

I målet fanns det två åtalade män och två offer, två flickor. De åtalade påstod att det var flickorna som hade kondomer med sig och att det hela därför var frivilligt från flickornas sida. Domstolen ansåg att det borde ha retts ut vems fingeravtryck som fanns på kondompacketen, och det står i domen att det hade kunnat vara till flickornas

fördel om detta hade klarlagts. Åtalet mot männen förkastades.

Åtal mera sällan?

Leder de förkastade hovrättsdomarna till att åklagarna väljer att åtala mera sällan än nu?

– Vi åklagare har vår linje och tingsrätten och hovrätten har sin. Vi kan åtala på sannolika skäl medan en dom i tingsrätten ges på grunden utom allt rimligt tvivel. Brottsoffret måste enligt lagen hålla sig till sanningen, och en normalt funtad person utsätter sig nog inte för en våldtäktsrättegång annars.

En annan utväg – om än omöjlig i praktiken – är att göra så mycket motstånd att skador uppstår.

Gamla strukturer

Du yrkade på att rättegången mot läraren skulle vara öppen. Varför?

– Jag ville att bara offrets namn skulle hållas hemligt och att allt annat skulle vara offentligt. Varför är det så skamligt att bli utsatt för våldtäkt? För förövaren är det naturligtvis en skam, men varför för offret?

Enligt honom bidrar hemligstämplingen till att gamla strukturer består eftersom debatten inte kan föras öppet som i Sverige där rättegångarna inte är hemliga.

Har försökt

– I ett av de tidigare fallen vände jag mig till Högsta domstolen för att få en hovrättsdom prövad eftersom jag tyckte att brottsoffren inte fått en rättvis rättegång. Men domstolen tog inte emot det.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Skarvjakt uppmärksammas i riksmedia

Åland fick en hel del medieuppmärksamhet i riket under augusti månad. Hela 32 tidningar skrev om skarvjakten och åtta om rådjuret Rånja.

Ålandskontoret i Helsingfors har sammanställt Ålandsrelaterade nyheter i rikets finskspråkiga riks- och lokaltidningar och etermedia.

Att skarvjakten inleddes på Åland i början av augusti berättade 32 tidningar och sex inslag i etermedia. Det spöklika landskap som fåglarna skapar med

sina spillningar och de omfattande skadorna de orsakar på fisket har diskuterats flitigt i media, och i flera inlägg har man efterlyst jakttillstånd på skarv även på fastlandet. Helsingin Sanomat hade följt med ålänningarna Johan Mörn och Sebastian Nordin på skarvjakt.

den lysande, giftiga algarten som orsakar fenomenet är än så länge en nykomling vid Finlands kust. 12 tidningar berättade om observationerna på Åland.

Rånförsöket

Åtta tidningar publicerade Nya Ålands artikel om rådjuret Rånja som familjen Nordberg har tagit hand om sedan i maj.

Tolv tidningar berättade att rederiet Finnlines har fått en räkning på över 22.000 euro från Gränsbevakningsväsendet för oljeutsläppet som förorenade delar av Skärgårdshavet mel-

Omskrivna. Skarvarna har figurerat en hel del i rikstidningarna. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

lan Nådendal och Åland i mars.

Femton notiser skrevs om polisundersökningarna kring rånförsöket i Mariehamn.

35 tidningsnotiser och två tv-inslag i Nelonen Urheilu-uutiset rapporterade om Paf Opens

i beachvolley och IFK Mariehamns framgångar i Veikkausliigan fick utrymme i 28 tidningsartiklar.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Carina Aaltonen (S) fick fortkörningsböter

”Där for nya vinterstövlarna”

–Jag hoppas att fler än jag tar sig i kragen och lättar på gasen. Man kan göra roligare saker för pengarna än att betala böter, säger lagtingspolitikern Carina Aaltonen (S) som togs för fortkörning i söndags.

Carina Aaltonen körde 73 km i timmen på 50-sträckan på Svibybron på väg mot Jomala vid halv tolvtiden på söndagen.

–Emmaus jubileumsseminarium hade pågått från fredagen och i söndags förde jag först folk till färjan och körde sedan ut mot Gregersö. Det var då jag fastnade i radarkontrollen.

”Det är bra att poliserna gör sitt jobb”, säger hon.

–Det sa jag också till dem. Det borde göras fler sådana här kontroller. Det är lätt hänt att man sitter i egna tankar och kör för fort, och jag ska verkligen se upp framöver.

I handen fick hon en böteslapp på 115 euro.

–Jag rekommenderar alla att hålla hastighetsbegränsningarna och göra något roligare för pengarna. Där for mina nya vinterstövlar!

Full fart. Carina Aaltonen (S) åkte fast för fortkörning i söndags.

Arkivfoto: FREDRIK TÖRNROOS

Ut på Facebook

Hon har inte gjort någon hemlighet av händelsen utan gick tvärtom ut med den på nätet via Facebook några timmar senare, vilket bland annat ledde till en rätt rolig debatt med lagtingskollegan Danne Sundman (Ob) som för ett par år sedan körde för fort i Jomala Önningeby med en sportbil som blev till skrot.

I deras dialog fick också Harry Jansson, numera C-lagtingsledamot, sig en släng för sin fortkörning i samma kommun för något år sedan på 50-sträcka.

Danne Sundman: ”Jamen drog du inte den där om medelhastigheten (à la Harry)?”

Carina Aaltonen: ”Jag berömde de unga snygga poliserna och sa till dem att de gör ett bra jobb samt tipsade dem om andra platser de kan

stå på för att göra ännu bättre insatser”.

”PR-effekt”

Sundman: ”Om du som lagtingsledamot klanter till det i trafiken, vad gör du då? 1) Far raka vägen hem, betalar böterna och berättar inte åt någon. 2) Skriver det på Facebook så att alla vänner ser det för att det garanterat ska komma i tidningen för att du inser att netto-PR-effekten att få namnet i tidningen ändå är avsevärd trots att det lär komma en drös sågningsmess?”

Aaltonen: ”Men Danne, ett är säkert. Jag kommer aldrig att nå upp till dina höjder beträffande trafikfäders och mediahype. Du spelar i en helt egen division. Harry, Åke och eventuellt jag harvar på i korpligan.

(Åke Mattsson (Lib) har också åkt fast för fortkörning).

Sundman: ”Japp, sant. Mitt namn nämndes mer än 250 gånger i massmedia, bara för en enkel dikeskörning...”

Seminarium

I Emmaus-seminariet deltog 35 personer från tio olika Emmausgrupper i Finland och Sverige. Det är 60 år sedan Emmaus grundades, 50 år sedan etableringen i Norden och 40 år sedan Emmaus på Åland antog Emmausmanifestet – samma regler som alla de 300 grupperna i 36 länder i världen följer.

Emmaus huvudmål är att hjälpa dem som lider allra mest och att också arbeta för att undanröja orsakerna till lidandet.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Följden efter åländsk dom ”Rabatt” på fartkilometer

Sossepolitikern Carina Aaltonen fick, precis som alla andra som åker fast för fortkörning uppmätt med radar, ett avdrag på 3 km i timmen.

Carina Aaltonen körde 73 km i timmen på Svibybron, men hon bötfälldes för att ha kört 70 km i timmen på 50-sträckan.

Kommissarie Nina Rasmus berättar att avdraget, en säkerhetsmarginal på 3 km per timme, görs enligt direktiv från landets högsta polisledning.

–Avdraget görs när farten mäts med radar, det vill säga den metod vi vanligen använder. Om mätningen görs med

laser görs inga avdrag.

I botten ligger en dom som gavs i Ålands tingsrätt för två år sedan när kändiskocken Michael Björklund dömdes för fortkörning i Mariehamn. Han körde enligt radarmätningen 61 km i timmen där fartgränsen var 30 km i timmen, men efter att ett vittne från Statens tekniska forskningsanstalt berättat att felmarginalen enligt radartillverkaren är +1,6 till -3,2 km dömde tingsrätten kocken för vanligt – inte grovt – äventyrande.

Ett år senare utfärdade inrikesministeriet direktiv om att en 3 kilometers felmarginal skulle dras av. (ao)

Krock. Toyota Corollan som körde in i bakdelen till en annan bil fick en kraftigt rammad motorhuv och föraren fördes med ambulans till sjukhus. Foto: JONAS EDSVIK

Bilkrock i Kyrkoby

En bil körde in i aktern på en annan bil i Eckerö Kyrkoby i måndags vid 12.30-tiden. Föraren i den påkörande bilen fördes med ambulans till sjukhus.

Bilarna var på väg mot riktning Eckerö på 70-väg när den framförvarande bilen saktade in, troligen för att svänga. Bilen

bakom körde in i bilen framför.

Eckerö FBK kom till platsen och föraren till den bakomliggande bilen fördes med ambulans till sjukhus. Föraren var vid medvetande och det hela verkar ha gått bra utan några större personskador, säger brandinspektör Henrik Olofsson.

Båda bilarna fick plåtskador. (cl)

Ålänningar positiva till läsplattor

–Ålänningarna är på framkanten då det gäller att pröva på nya innovationer, säger Hufvudstadsbladets chefredaktör Hannu Olkinuora.

Olkinuora berättar i en artikel i Hbl att en enkätförfrågan visar att 15 procent av prenumeranterna på fasta Åland gärna vill testa att läsa tidningen på läsplatta. Testet kommer att göras under en period år 2011.

–En orsak till att ålänningarna valdes ut till testpersoner var att Hbl antog att det skulle vara lätt att hitta experimentlystna läsare just där, säger Hannu Olkinuora i artikeln.

Han konstaterar också att Åland är ett problematiskt område för Hbl eftersom distributionskostnaderna är höga.

–Posten Åland har höjt distributionspriset så att transporten till och distributionen på Åland nu kostar över 200 euro per år per prenumeration, vilket bety-

Alternativ. Hufvudstadsbladet undersöker olika alternativ till den dyra distributionen på Åland. Foto: JONAS EDSVIK

der att varje Hbl-prenumeration på Åland i dag går med förlust. Enkäten om läsplatorna fanns med i en större kartläggning om de åländska prenumeranternas inställning till ökade distributionskostnader, skriver Hbl.

–Frågan om läsplatorna var ett av flera alternativ som garanterar att ålänningarna får sin

tidning. Efter att ha analyserat svaren fortsätter vi dialogen med våra åländska prenumeranter om olika möjligheter, säger Olkinuora.

En läsplatta är ungefär lika stor som en pocketbok, den är bärbar och kan laddas med tussentals böcker och tidningar. Dessutom är den energisnål i jämförelse med en dator. (tt-s)

Fotbollsfans misstänks ha vält bil

■ Klockan 20.35 i söndags kväll påträffade patrullerande poliser en vält personbil vid korsningen Styrmansgatan–Kaptensgatan i Mariehamn. Bilens vänstra backspegel var sönder och vänstra sidan hade mindre repor och bucklor. ”Troligtvis ett verk av Lathis supportrar” står det i polisanmälan.

Anledningen till att FC Lathis supportrar misstänks ligga bakom skadegörelsen är då polispatrullen en halvtimme senare upptäckte fotbollssupportrarna vara i full färd med att vält en annan bil på Torggatan. Den vältningen förhindrades och en man spenderade natten inom lås och bom för störande beteende.

Bilen fick bucklor och skador på passagerardörren och händelsen är polisanmäld som skadegörelse. (cl)

Rattfylleri och fortkörningar

■ En förare är misstänkt för rattfylleri efter att denne blåste 0,63 promille i polisens alkometer i Hammarland Marsund på lördagen.

I helgen åkte flera fast för fortkörning i polisens kontroller. På fredagen körde en pesonbilsförare 122 km/h på landsväg 2 i Finström Ämnäs där maxhastigheten är 70 km/h. På samma sträcka körde en paketbilsförare 101 km/h. Båda fick böter på plats och sina körkort omhändertagna av polisen.

Ytterligare tre fortkörare blev under lördagen och söndagen bötfällda. Två av dem stoppades på landsväg 2 i Jomala och en på landsväg 1 i Jomala.

När polisen stoppade en personbil på Storgatan i Mariehamn på söndagen konstaterade de att det var fler passagerare än tillåtet. Hur många framgår inte av polisens pressmeddelande. Föraren fick böter på plats. (cl)

Fyra dömdes för haschrökning

■ Fyra unga män har har dömts för att under perioden januari till april i år ha rökt och köpt hasch. Männen har delat på femton gram hasch och betalat per bloss. Två av männen är minderåriga och har vid ett annat tillfälle även köpt lappar med LSD.

Samtliga döms till böter om cirka 60 euro var.

Betalade inte taxinotan

■ En kund smet på söndagen från en taxinota i Mariehamn. Det misstänkta bedrägeriet är polisanmält. (cl)

Personbil stals i Mariehamn

■ En person har anmält att en personbil blivit stulen från Hindersbölevägen i Mariehamn under lördagen.

Ytterligare två anmälningar om snatterier har inkommit till polisen. Egendom misstänks ha stulits från en förtöjd båt i en båthamn i Jomala under fredagen. Två cykelkorgar försvann samma dag på parkerade cyklar på Snickerivägen i Mariehamn. (cl)

Kökar kommunstyrelses budgetdirektiv till nämnderna:

15 procent ska sparas – permitteringar utesluts inte

KÖKAR. 15 procent – så mycket måste sparas in över hela linjen när Kökar försöker få sin budget i balans.

– Preliminärt verkar det som om vi måste täcka ett underskott om 230.000 euro, säger kommundirektör Kurt Forsman.

Kökar redovisade förra året ett bokslutsöverskott på 37.000 euro. Inför 2009 sattes budgeten på ett minusresultat om 175.000 euro. Kommunstyrelsen konstaterar nu att situationen inför budgeten 2010 ser ”synnerligen besvärlig ut”: ”Utan större inkomstökningar eller utgiftsminskningar kan man i dagsläget räkna med att budgeten för 2010 har ett underskott om cirka 230.000 euro”.

Vänder alla stenar

Nämnderna har därför fått i uppdrag att senast den 9 oktober lämna ett förslag på hur 15 procent ska sparas jämfört med årets budget. Kommunstyrelsen vill på det här sättet visa på allvaret i det ekonomiska läget samt sätta press på sektorerna att få ner utgifterna.

– Alla måste vara delaktiga och se över sin verksamhet för att försöka få kontroll på läget. Vi måste försöka få en budget i balans, säger ordförande **Stig Brolin**.

Han vill i det här läget inte uttala sig om vilka konsekvenserna kan bli för kommunens verksamhet.

– Vi ska först se vilka förslag som lämnas in och diskutera med de olika enheterna. Nu vänder vi på alla stenar som finns.

Lagstadgat prioriteras

Kommundirektör Kurt Forsman konstaterar att skola och omsorg är de samhällsverksamheter som kostar mest på Kökar.

– Men det är svårt att skära ner där. Oberoende hur stort eller litet ett samhälle är måste ju den lagstadgade verksamheten upprätthållas.

Inte heller han vill sia om var sparåtgärderna kan komma att sättas in.

– Det finns inte så mycket att spara på. Det är småsaker som inte ger någon stor återverkan. Sparas 15 procent kommer verksamheterna att

Söker lösningar. Kökars kommundirektör Kurt Forsman och kommunstyrelsens ordförande Stig Brolin säger att kommunen nu vänder på alla stenar för att spara pengar men att permitteringar inte kan uteslutas när Kökar kommun arbetar för en budget i balans.

Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

gå på absolut minimum. Det lagstadgade går först.

Kan bli permitteringar

Minskas inte kostnaderna kan kommunen tvingas överväga permitteringar av de anställda, ett förslag som lyftes redan för fem år sedan, men som då fick avslag av kommunfullmäktige.

– Man måste flagga för hur verkligheten kan komma att bli, vi har sagt att det kan gå så långt men vi vill förstås slippa det, säger Stig Brolin.

– Permitteringar är något man tar till i sista hand, men det kan vara en av ingredienserna i sparpaketet, säger Kurt Forsman.

Skatteintäkterna minskar

Kökar tampas med ett sviktande skatteunderlag.

– Utvecklingen är väldigt dålig. Skatteintäkterna minskar med 15 procent i år, berättar Kurt Forsman.

Är du oroad med tanke på den ekonomiska situationen?

– Jag har varit det under flera år men vi har klarat oss rätt så hyfsat. När landskapsandelssystemet ändrades fick vi

Kökarpolitiker vill slopa kommundirektören

KÖKAR. Kommunstyrelseledamoten Eva Carlberg ifrågasätter kommunens behov av en kommundirektör. Ett alternativ, anser hon, kunde vara att tillsätta en kommunsekreterare eller sälja eller köpa kommundirektörstjänster från Föglö eller Sottunga.

Bakgrunden till förslaget är Kökars prekära ekonomiska

läge med krav på stora inbesparingar.

– Frågan är om det behövs kommundirektörer för så här små kommuner. Man borde titta på ett samarbete och fundera på ett alternativ. Inget är hugget i sten, säger Eva Carlberg.

Hon har föreslagit en utredning av frågan.

– Vi samarbetar ju till exempel redan med Sottunga när det gäller socialekre-

terartjänsten.

Eva Carlberg säger att det är en jobbig fråga för alla berörda.

– Men nu är frågan väckt i alla fall.

Kommunstyrelsen beslöt efter bordläggning att ärendet tas med i budgetbehandlingen.

– Alla delar ses över, också kommunkansliet, konstaterar ordförande **Stig Brolin**.

ANNIKA KULLMAN

ett plus, även om det var litet jämfört med andra kommuner. Men det plusset har snart ätits upp mångfald.

Kommunen räknar eventuellt med en ökning av landskapsandelarna inför 2010, men har inte fått några definitiva besked.

Se över systemet

Kurt Forsman är kritisk till det nya kommunandelssystemet där landskapsandelarna

för driften har blivit större medan man ger mindre stöd till investeringar – 20 procent av kostnaderna i dag jämfört med 60 procent tidigare. Prislappen på tre miljoner för ombyggnaden av omsorgshemmet Sommarängen blev därmed hög för kommunen.

– Jag vill hälsa landskapsregeringen att de borde se över hur landskapsandelssystemet har utfallit.

Kommunen har flera inves-

teringar på gång: ett avloppsreningsverk i Hellsö, ett fiberoptiskt nät samt, inom tre år, en sanering av avlopps- och reningsverket i Karlby.

– Sammanlagt rör det sig om investeringar på minst en halv miljö euro.

Fram till månadsskiftet oktober – november tror Kurt Forsman att kommunen ska hinna se över nämndernas sparförslag.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Pojke föll från rundbal

■ En pojke i tioårsåldern skadade sig när han föll av en rundbal på Limnäs gård under helgens skördfest.

Pojken klagade på nacksmärtor och ambulans tillkallades för säkerhets skull. Det visade sig inte vara någon fara med honom och han fick åka hem från sjukhuset efter ett dygns observation.

Meningen under lekstunden på gården var att barnen skulle gå labyrint mellan de uppställda rundbalarna.

– Men barnen hoppar ju ändå. Nu gick det bra, vi tog det säkra före det osäkra men allt visade sig vara frid och fröjd, säger **Siv Dahlman** på Limnäs gård. (cl)

Äldreomsorgen i Finström ses över

■ Finström skall nu göra en djupare analys av äldreomsorgen i kommunen. Kommunstyrelsen tillsatte på sitt sammanträde i onsdags en arbetsgrupp med uppgift att se över äldreomsorgen och utreda vilka utvecklingsbehov och möjligheter det finns.

Gruppen, som har tid på sig till den sista januari 2010, har också till uppgift att göra kostnadsberäkningar för alla de alternativ som föreslås.

– Vi behöver nödvändigtvis se över situationen. I dag har vi dels hemvården, dels Rosengård och dels platser på De gamlas hem, säger kommunstyrelsens ordförande **Roger Höglund** (C).

Kommunstyrelsen inledde sitt sammanträde med ett studiebesök i Sunnanberg i Saltvik. (tt-s)

Lumparlands unga till stan

■ **LUMPARLAND.** Kommunstyrelsen i Lumparland har beslutat sig för att underteckna ett avtal som tillåter kommunens unga att vistas i ungdomsgårdarna i Mariehamn utan att belasta staden för kostnaderna.

– Det handlar bara en om en kostnad på 150 euro per år för oss och vi skriver avtal fram till 2012. Det är klart att vi ska ge möjligheten till våra ungdomar att träffa andra inne i stan, säger kommundirektör **Tomas Urvas**. (mt)

Lägre räntor sänkte priser

■ Inflationstakten ökade i augusti till 0,2 procent när priserna inom huvudgruppen ”livsmedel och alkoholfria drycker” steg. Det visar färiska siffror från Ålands statistik- och utredningsbyrå. i juli var den -0,3 procent.

Inflationen dämpades något av de lägre priserna inom gruppen ”bostäder, vatten, elektricitet, gas och övriga bränslen” vilket bromsade inflationen något.

På årsbasis sjönk konsumentpriserna i Finland med 0,7 procent i augusti, en nedgång som främst beror på lägre räntor. Inflationen motverkades dock av högre hyror, livsmedelspriser samt restaurang- och kafépriser. Konsumentpriserna steg i snitt med 0,3 procent från juli till augusti. (mt)

Sparförslag för linfärjorna hemligt till nästa plenum

Nya trafikministern Veronica Thörnroos (C) har tagit fram ett nytt inbesparingsförslag för landskapets linfärjetrafik. Men detaljerna är hemliga till på torsdag.

Innan landskapsregeringens överläggning på torsdag vill

Veronica Thörnroos varken berätta vad förslaget går ut på eller gå närmare in på hur det skiljer sig från det förra.

– Men det är en större inbesparing och det tar större hänsyn till brukarna. Jag ser det här förslaget som en politisk kompromiss.

Tidigare trafikministern **Runar Karlssons** (C) beslut att införa matpauser på Töftöfärjan ledde till politisk konflikt inom Centern.

– Det här är en infekterad fråga, motiverar Thörnroos sitt beslut att inte gå ut med det nya förslaget före plenum. (ak)

Inga detaljer. Trafikminister Veronica Thörnroos (C) är hemlighetsfull om sitt nya sparförslag för landskapets linfärjetrafik.

Arkivfoto: JONAS EDSVIK

Down Under

Egan Söderholm, bördig från Åland, kåserar från sin hemstad Rockingham på australiensiska västkusten.

Strimmigt guld

Den halv vuxna tigern stirrar plötsligt åt mitt håll och kryper ihop. De massiva skuldrorna arbetar under den strimmiga huden och svanspetsen darrar. Som en jättelik frasse trampar tigern slutligen samman ett bra fäste i jorden med bakhasorna och gör sig beredd när en av skötarna äntligen blir varse situationen och rycker hårt i tigersnalskedja.

Allt har utspelat sig och är över under loppet av några sekunder.

Sir! Get up! Get off the ground! Jag hade gått ner på knä för att få bättre kame-ravinkel. Förvånat kommer jag på fötter och glöden slocknar omedelbart i tigersnalskedja.

Jag stänger av videokameran och känner mig fånig medan guiden förklarar för vår grupp att vi inte under några som helst omständigheter får anta kroppsformen av ett litet delikat djungeldjur när femton tigrar strövar omkring i grannskapet.

Storblommiga hawaiiskjortor har också visat sig få tigrarna att se rött men om det pekar på tigrarnas goda eller dåliga smak är en öppen fråga.

Bort från avgaserna. Några timmars bussfärd från det smutsiga Bangkok och landskapet är lummigt grönt. Vi passerar byar och risfält på vår väg norrut. De vattenfyllda risfälten ger god avkastning på grund av ett genialiskt bevattningssystem introducerat på 1800-talet och som sprider regnvattnet från bergen över risfälten via tusentals handgrävda kanaler. Vattnet håller ogräset borta och mot insekter och sniglar används ankor som går från fält till fält och äter sig feta innan de själva nackas.

Bussen jagar vidare längre in i den tropiska grönskan och en svart järnvägsbro blir plötsligt synlig mellan träden. Vi kommer fram till en rastplats med tillhörande museum invid den flod och den bro som blev

Opålitlig fram och bak. Lite på sidan om blir nog bäst.

scenen för förbluffande brutalitet och lidande under andra världskriget.

Floden hette dock inte Kwai på den tiden utan Mae Klong. Invid bron ligger ett gravfält med en bråkdel av de 100.000 POW som arbetade ihjäl sig på denna Burmas järnväg. Färden går vidare norrut och vi har nästan nått målet för vår tripp: Wat Pha Luang Ta Bua, eller: Theravada Buddhist Tiger temple.

Templet. Bussen viker av från asfalten och in på en dålig sandväg som leder till en sandig parkering invid en hög mur helt omgiven av tät djungel. Bussens dörrar går väsande upp och vi stiger blinkande ut i solgasset. Skillnaden mellan den bekväma luftkonditionerade bussen och djungels tryckande hetta är markant. I bakgrunden spelar miljoner cikador när vi går upp mot grinden och då och då hörs skrik från okända djungelfåglar.

När vi kommer närmare stiger ett dovt morrande över muren och den fräna doften av vilddjur slår emot oss. Det visar sig vidare att några av tigrarna har diarré så en genomträngande stank av rutten surmjölk ligger som ett täcke över hela parken och biter sig fast i kläder och hår som sedan kom att lukta gammal "piimä" i veckor.

Tiger! Tiger! Efter min ofrivilliga inhalkning på matsedeln skärper jag mig och lyssnar noga. Det menas på att de flesta tigrar här skulle ha dött utan klostret och dess munkar. De kan vara dumpade vid vägkanten, utstötta från privata djurparker. Endel har varit lek-saker åt lika rika som omdömeslösa personer som sedan kontaktar klostret när leksaken inte rymdes i lådan längre. Plus alla tigerungar som blivit hem- och moderlösa när skogen och mamman fällt.

Klostret är en rehabiliteringsstation för sargade och stressade tigrar och precis som liknande institutioner för människor är det alltid vissa av gästerna som man gör klokast i att hålla sig undan. Tigrarna har

sina egna, helt olika personligheter och medan vissa av dem anses vara pålitliga nog att vistas bland människor är andra direkt livsfarliga och hålls avskilda.

Anledningen att de ens alls FÅR komma i kontakt med folk är förstås ekonomiska – turister betalar mycket för att posera med en levande tiger och en balans har nåtts mellan att ha råd att ge tigrarna middag var dag och samtidigt undvika att någon turist blir just middag. Hittills har det gått bra. Turisterna köper t-shirts, poserar med djungelns konung och lämnar högar med dollar efter sig.

Ingen leksak. Munkarna är stolta över den harmoniska kontroll de menar de utövar på jättekattorna. För det är värt att minnas att mycket mer professionellt tränade tigrar ändå aldrig blir helt tama eller pålitliga. Detta är ett faktum som Roy Horn från Siegfried & Roys Tigershow i Las Vegas kan skriva under på om nu Roy någonsin kan hålla i en penna igen efter det att en av deras 250 kilos albinotigrar bet ett gapande hål i hans nacke under en föreställning framför en chockad publik.

Den tigern var tam men det hindrade inte att han reagerade när djungeln vaknade i honom för ett ögonblick så på tigerpromenaden som ligger näst på schemat håller jag mig lite bakom en rund och kramgo tysk som inte ser ut att vara alltför rapp i fötterna.

Tigerpromenad. Den främste munken – Abboten – leder promenaden från burarna, genom parken och till en stenig rastplats där tigrarna släpps fria. Detta är under dagens hetaste timmar när tigrarna dessutom har ätit och borde vara pålitligt dåsiga.

Väl framme sprider tigrarna ut sig och folk ställer sig i kö. Skötarna tar sedan den som vill runt till de slumrande jättekattorna och kamerorna blixtrar. Jag var nöjd att ha det hela över lite hastigt sådär men min hustru Libby tyckte det var väl tamt och ville ha mera action.

Hon drog sig till minnes att

hon sett bilder på folk som fått ha en tiger i famnen. Detta önskemål översattes till Abboten som spärrade upp ögonen och gestikulerade ett svar som i sin tur inte behövde översättas alls.

Libby är dock inte sin faders dotter för intet och efter en stunds jämfotahoppande mjuknade munken och såg sig snabbt om efter den tiger som såg måttast ut.

Det visade sig tråkigt nog även vara den största, med ett huvud stort som svänghjulet på en kultändare och Libby sjönk märkbart ihop när tigern lade sig tillrätta i hennes famn samt suckade en djup tigersuck som hotade blåsa av henne hatten.

Så satt dom en stund och allt andades frid och efter en stund tyckte munken det var dags att bryta upp, men då hade både tigern och Libbys ben somnat och alla som försökt flyttat på en sovande katt vet hur det brukar sluta. Skötarna lirkade med tigern i ena ändan som motvilligt rörde på sitt 40 kilos huvud samtidigt som Libby lirkade förtvivlat med sina stumma ben i den andra.

Plötsligt satte sig tigern helt upp och gäspade – och 7 miljoner myror marscherade omedelbart ner och slog läger i Libbys ben. Hon stapplade för upp för att gå därifrån men myrorna i benen sade ifrån och hon rasade ihop på ett – för tigern – mycket tilltalande sätt. Munken var dock snabbt framme och stöttade och Libby kunde linka in och blanda sig med hjorden av turister.

Dagsläget. Detta var för några år sen och för de som funderat på att resa till Tiger Templet kan det vara skäl att kvicka på. Kritiska röster har höjts de senare åren och världsorganisationen CWI har riktat sina strålkastare på templet som de menar började i god tro men sedan har blivit en transferstation med suspekt verksamhet.

Tigrar försvinner och nya uppstår ur tomma intet men med samma namn för att ge en bild av att allt är som det ska. Fodret verkar vara på den sämre sidan och många av djuren dras med bristsjukdomar. Själva kelandet med tigrarna har dessutom kommit under luppen och skurits ner av påstådda säkerhetsskäl.

De stolta djuren går heller inte längre fria på rastplatsen vilket var en stor del av attraktionen utan kedjas vid stora cementblock som annan boskap. För CWI som dom vill skall templets stängas och tigrarna flyttas till mera anpassade parker. Att priserna rakat i höjden förklaras med att tigrar är dyra att underhålla och att templet inte klarar sig bara på allmosor.

En "allmosa" kom 1995 i form av en staty. "The Golden Jubilee Buddha" heter statyn och är gjord av 82 kilo rent guld.

Segrande laget. Monica Malmberg, Inga-Lill Borg och Beata Ahlbäck kammade hem första priset genom att dra upp två gäddor på sammanlagt 3,82 kilogram. Foto: PRIVAT

Tre gäddor på tjugo damer

Sju lag med sammanlagt tjugo kvinnor kämpade i helgen i Damernas gäddfisketävling i Kumlinge. Men gäddorna hade bestämt sig för att ta ledigt i det vackra septembervädret och bara tre lät sig fångas under sex timmars fiske.

I lördags samlades fiskande kvinnor till Damernas gäddfisketävling i Kumlinge. Startskottet gick klockan 9 på morgonen och efter det hade man sex timmar på sig att försöka dra upp fisk.

–På ett i det närmaste spegelblankt hav och i gassande sol kämpade sju lag om att få upp gäddor. Dessvärre lyste gäddorna med sin frånvaro i år och resultatet blev kläna tre godkända gäddor i hela tävlingen, berättar Agneta Enqvist.

–Inte mycket på 20 kvinnor!

Två tredjedelar

Ett av lagen ” team Heja Sverige+ Beata ” lyckades få upp två tredjedelar av den sammanlagda fångsten och segern var given med totalvikten på 3,82 kilogram.

Svensk professor om algblooming

■Professor **Rolf Hallberg**, från Stockholms universitet, föreläser i kväll på temat Östersjöns framtid.

Enligt arrangörerna Ålands bildningsförbund ska Hallberg eventuellt kunna ”kasta ett nytt ljus över algbloomingens fråga”. Rolf Hallberg är geolog i grun-

Laget bestod av **Monica Malmberg, Inga-Lill Borg och Beata Ahlbäck.**

På andra plats kom ”Team PBR” som bestod av **Pernilla Fagerlund, Benita Granlund och Rita Kaling.**

Den största gäddan på 1,94 kg fick Monica Malmberg medan Inga-Lill Borgs på 1,88 kg var näststörst. Benita Granlund drog upp en gädda på 1,82.

Trots få napp var det enligt arrangörerna inget fel på stämningen. Fiskedagen avslutades med bastu och middag på restaurang Glada Laxen.

Avslappnad form

Damernas gäddfisketävling i Kumlinge ordnades i år för andra gången och allting tyder nu på att evenemanget är här för att stanna.

–Det tyckte och önskade de som deltog. Det är är trevligt evenemang, vi fiskar men gör det i avslappnad form, säger Agneta Enqvist.

–Nu hoppas vi bara att lag från andra kommuner också hittar hit!

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

SPELA BINGO med lyckotavla

**På Paf Casino
på Torggatan 14
alla TORSDAGAR kl. 19**

- 5 raders BINGO
- Lyckotavla, vinster 34€ – 336 €
- Kvällens poängplockare: 3 kg kaffe och 1,5 kg kaffe

Kom ihåg

■ ■ **Ahveniset:** Syyskuun jäsen-tapaaminen St. Mårtensgårdenilla sunnuntaina 27.9 kello 14.00. Kahvikupposen ääressä on mukava vaihtaa kesän kuulumiset ja suunnitella sekä esittää toivomuksia syksyn ohjelmaan. Tervetuloa mukaan! September månads medlemsmöte på St. Mårtensgården söndag 27.9 kl 14.00. Planering av höstens program och fri diskussion vid kaffe.

■ ■ **Folkdansarna på Åland:** Kom och dansa nya danser på tisdagen den 22.9. Ta med vänner och bekanta. Vi börjar kl 18 i Alandica, teatersalen (nedre ingången från Strandgatan)

■ ■ **Folkhälsans allaktivitetshus:** Terminsstart denna vecka för Senior- och sittdans i Folkhälsans allaktivitetshus. Sittdans tisdagar 11-12 och seniordans onsdagar samma tid. Ledare är Anita Söderlund. Kom och prova! Ingen deltagaravgift.

■ ■ **Folkhälsan i Saltvik:** Prova på Power Yoga med Carina Gustafsson tisdag 22.9 kl 19.30 i Ödakarbyhallen.

■ ■ **Folkhälsan i Sund:** Sundsvandring onsdag 23.9 kl 19.00 med start vid Ljunggrens i Finby. Vandrigen leds av Alf Gustafsson.

■ ■ **Föreningen Vårt Hjärta:** Före-

läsning/diskussion med friskvårdsterapeut Anki Nordman, för medlemmar och allmänheten, tisdag 22.9 kl 18.30 i Strändnäs högstadieskolas auditorium om motion/den dagliga promenadens stora betydelse för god hjärthälsa.

■ ■ **Mellersta Finströms marthaförening:** Är ni intresserade av två kvällars demonstration i "Hur man renoverar gamla fönster" så anmäl er till Ann-Britt tel 42443 /04573828439 före 11.10.

■ ■ **Nia Åland:** Tisdag 22.9 drar vi igång. Idrottsgården, Stora salen kl 17-18. Första gången gratis för nybörjare. Alla varmt välkom-

na. Vid frågor ring 0457 342 6890.

■ ■ **Röda Korsets damkommitté:** Höstens träffar börjar torsdag 24.9 kl 12.30 på Röda Korsgården.

■ ■ **Ålands hörsselförening:** Föreningens hörselrådgivare har mottagning onsdag 23.9 kl 18.30-19.30 i hörsselföreningens kontor i Handicampen. Hörselrådgivarna kan bland annat utföra enklare service av hörhjälpmedel.

■ ■ **Ålands lungskadeförening:** Observera ni som deltar föreningens simning att ingen simning torsdagen den 24.9 på

grund av bassängrengöring.

■ ■ **Ålands synskadade:** Bingo tisdag 22.9 kl 18.00. Boccia torsdag 24.9 kl 12.00. Plats: Ankaret, Johannebovägen 7, Mariehamn. Ingen förhandsanmälan. Punktskriftskursen startar onsdag 7.10 kl 12.00. Diskussionsgruppen startar onsdag 7.10 kl 18.30, anmälan görs på tel 19670 (måndag) eller 527362 (torsdag och fredag).

■ ■ **Ålands VW-klubb:** Välkomna på höstutflykt 27.9 kl 13.00 avfärd från parkeringen bakom Shell till privat VW-samling i Sund. Därefter besök på Ålands fotografiska museum i Tosarby, där kaffe och bulle kan avnjutas.

Patrik Dahlblom
Epost: patrik.dahlblom@nyan.ax
Telefon: 528 451

familjen

Dagens namn

MAURITZ, MORITZ

Kokerska firad med taxitur

Gun tog glasstaxin. –Nä men, nu får ni väl sluta! Vem var det som hittade på det här? Det undrade Gun Berglund, kokerska på Strandnäs lågstadieskola, när hennes arbetskamrater satte henne i Ann-Marie Asplunds cykeltaxi i fredags. Gun, som jobbat på skolan i närmare 40 år, gick i pension i somras men kom nyligen tillbaka på ett vikariat. Taxituren gick till den italienska glassbaren i närheten. Och där handlade hon så att det räckte åt alla arbetskamrater. Foto: JONAS EDSVIK

FÖRENINGEN VÅRT HJÄRTA

Medlemmar och allmänheten inbjudes till föreläsning/diskussion den 29 september kl 18.30 i Strandnäs högstadieskolas auditorium om motionens betydelse för god hälsa med friskvårdsterapeut **Anki Nordman**.

Den dagliga promenaden är som motionsform, smått oslagbar. Att promenera är enkelt, gratis, humörhöjande, skonsamt med låg skaderisk. Att promenera passar även de flesta. Också en liten insats gör gott för hälsan, stärker hjärtat, balanserar blodtrycket och ökar känslan av välbefinnande. I goda hjärtevänners

100 ord
från din förening
redaktion@nyan.aland.fi

lag blir turen ännu mer njutbar. Men vad är händer riktigt i kroppen? Hur mycket motion är tillräckligt? Vilken träningsform passar bäst? Finns det några risker? Hur lägger man upp promenaden så det känns riktigt bra och kan bli en god rutin i vardagen? Många intressanta frågeställningar att lära mer om och diskutera!

STRANDNÄS SYFÖRENING

Strandnäs syförening i Mariehamn har verkat i snart 50 år. Nu är det ett fåtal damer kvar och man planerar att eventuellt gå ihop med Klintens syförening. Före det vill man göra ett sista försök och samlas därför på fredag kl 13.30 i St Mårtensgårdens övre våning.

Alla som är måna om att syföreningen ska leva vidare är välkomna. Strandnäs syförening har samlat ihop pengar till föremål i St Mårtens kyrka och till Odalgården. Varje år arrangeras en basar i samarbete med övriga kyrkliga syföreningar då intäkterna bland annat går till att stöda Finska Missionssällskapets arbete.

Nygifta

Allan Ketola och **Ann Sande** från Lemland Söderby vigdes lördagen den 19 september i Lemlands kyrka. Bruden tar efternamnet Sande-Ketola. Vigselförrättare var kyrkoherde Benny Andersson. Foto: PRIVAT

Lindbäck röstade också i biskopsval

Landshövding **Peter Lindbäck** saknades i listan över lekmän som deltog i biskopsvalet i Borgå stift. Lindbäck är de åländska för-

samlingarnas lekmannarepresentant i kyrkomötet, och i stiftsfullmäktige, och han utnyttjade rösträtten i båda valomgångar.

100 ord
från din förening
redaktion@nyan.aland.fi

ÅLANDS AKTIESPARARE

Andelsbankens placeringschef **Johnny Nordqvist** håller marknadsöversikt och ger aktietips 23 september kl 19.00, onsdag kväll i Hotell- och restaurangskolan. Vart är marknaden på väg? Vad lönar det sig att satsa på? Dessa frågor ger Johnny förhoppningsvis svar på!

Alla välkomna

Aktiespararnyhet: Vi kommer att börja med en aktiespararlunch en gång per månad under höst och vår. Lunchen blir på Bistro Savoy's veranda, Nygatan 12. Den första lunchen sker onsdagen den 7 oktober kl 12.00–13.00. Programmet är sådant, att man kommer till Savoy och äter lunch så att man är färdig till kl. 12.30 med maten, och därefter hålls en halvtimmes information om marknadsläget av någon marknadsanalytiker. Den 7 oktober kommer Nordea bank att stå för informationen. Alla välkomna, men OBS antalet platser är begränsat till 45 så kom i tid!

OBS! Det händer

TISDAG 22.9

BILFRI DAG

■ ■ **Mariehamn.** Bilfri dag firas över hela världen och ingår i den europeiska trafikantveckan 16-22.9.

□ KI 11.00-13.00. Minimässa på Sittkoffs. Utställningen handlar om klimattoppmötet i Köpenhamn. På scenen stadsfullmäktiges ordförande Gunnar Jansson, skådespelare Matts Stenlund samt gruppen Whatclub.
□ KI 18.30. Debatt på Alandica. "Tunnelseende". Ämnet är Föglötunneln. Christian Pleijel leder debatten.

BIO

■ ■ **Alandica kl 18.00 och 20.45.** "Flickan som lekte med elden". F-15/13. Filmen fick tre stjärnor av Nyans recensent.

BOKCIRKEL

■ ■ **Brändö Lappo bibliotek kl 19.10.** Berätta om någon av dina största läsupplevelser.

FÖRELÄSNING

■ ■ **Hotell- och restaurangskolans auditorium kl 19.00.** Professor Rolf Hallberg från Kungliga vetenskapsakademien talar om Östersjön. "Algbloomningen – vad beror den på vad kan vi gör åt den?"

INFORMATION

■ ■ **Ålands folkhögskola kl**

14.00-15.30. "Kulturpängar". Svenska Kulturfonden, Nordiska Kulturfonden, Kulturkontakt Nord, Ålands landskapsregering och Mariehamns stad.

MUSEIGUIDNING

■ ■ **Ålands museum kl 12.00.** Lunchguidning av utställningen "Skulpturverkstad för skrot-/motspelare".

MÖTEN KRING KONST

■ ■ **Ålands museum kl 18.00.** Konstnären Peter Winquist diskuterar kring tredimensionell konst i anslutning till utställningen "Bestiarium Construendum".

NÖJE

■ ■ **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Bar-dj.

VERNISSAGE

■ ■ **Ålands museum kl 18.00-20.00.** "Åland – America footprints. Warner Sallman, Phil Fagerholm, Haddon Sundblom peddling messages"

ONSDAG 23.9

BIO

■ ■ **Alandica kl 18.00 och 20.45.** "Flickan som lekte med elden". F-15/13. Filmen fick tre stjärnor av Nyans recensent.

FÖRELÄSNING

■ ■ **Folkhälsans Allaktivitetshus kl 19.00-21.00.** "Varför tog de inte blodprov?" Föreläsning om borrelios - bakgrund, symptom, utredning, behandling. Föreläsare: Marika Nordberg, infektionsspecialist, doktorand och Dag Nyman, med. dr., professor.
■ ■ **Öppna Högskolan, Neptunig. 17, kl 18.00-19.00.** Interkulturell kommunikation i radio. "Yttrandefrihet och etik i media". Föreläsare: Niklas Lampi, chefredaktör på tidningen Åland.

INFO

■ ■ **Lemland Flaka Solkulla kl 19.00.** Budgetinfomöte. Vad har kommunen för planer för år 2010? Vilka investeringar ska göras? Rör det din närmiljö?

NÖJE

■ ■ **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Dj Tony,
■ ■ **Parks bar kl 22.00.** Martin Hyrén.

VANDRING

■ ■ **Sund Finby, Ljunggrens, kl 19.00.** Sundsvandring med Alf Gustafsson.

VERNISSAGE

■ ■ **Hammarland Hammargården kl 13.00.** Boende på Hammargården visar sina tavlor.

Dop

Valdemar Anders Gustav Sundman döptes lördagen den 19 september i Lemlands kyrka. Föräldrar är Ann och Danne Sundman i Lemland Söderby. Dopförrättare var kyrkoherde Benny Andersson.

Linus Kurt Alfons Staff döptes lördagen den 19 september i S:t Görans kyrka. Föräldrar är Linda Sederström och Patrik Staff i Mariehamn. Dopet förrättades av församlingspastor Peter Karlsson.

Nygifta

Agnes Karlsson och **Gunnar Engström** i Enskede vigdes lördagen den 19 september i Stockholms stadshus. Vigselförrättare var Lotta Jull Martin-Löf. Bruden är bördig från Saltvik.

Gratulerar 80 år

ELOF SIPINEN

Namn: Elof Sigvard Sipinen.

Född: Den 25 sept 1929 i Lemland Järsö.

Bor: I Järsö.

Familj: Frun Annerose, sonen **Kjell Sipinen** och dottern **Susan** med familj
Gör: Pensionerad sjökapten. Han gick till sjöss 1946 på Hertha. Efter kaptensexamen 1953 var han befälhavare på bland andra sjöfartsstyrelsens Valvoja och Viking Lines Diana. De sista 15 yrkesåren arbetade han på landskapsfärjorna.

Intressen: – Fiske, mest sik och fjällfisk. tidigare var jag ivrig jägare. Jag har tillstånd för skarvjakt, men jag har inte fått någon ännu.

Födelsedagen: Då är han på resa och firar med familjen.

GUDSTJÄNSTER

JOMALA FÖRSAMLING

Onsdag 23.9 kl. 12.00 Pensionärssamling, kl. 19.30 Missionssamling i Olofsgården, Göran Stenlund, Brita Jern.

Torsdag 24.9 kl. 15.00 Konfirmandinskrivning.

Söndag 27.9 kl. 11.00 Högmässa L Andersson, K-G Sandholm. Knivsta kammarkör, dir. Katarina Rudérus.

Sorgegrupp startar 28.9. Kontakta diakonen.

OBS! Anmälan till födelsedagsjubileum senast 29.9.

VI SÄLJER OCH TILLVERKAR HUS. MASSOR AV HUS. MEST I SVERIGE.

Vi har nu ett unikt tillfälle att visa vårt populära 1½ planshus Lohitar lör den 26.9 & sön den 27.9 kl. 14.00-16.00 i Jomala, Grönbacka, Magnusvägen (Ni svänger in vid Vikinghallen) Välkommen!

ÄLVSBYHUS

Lägre kostnad - Rikare liv

LOKALKONTOR: STORAGATAN 18, TEL. 22 725 el. 0400 515 831

Jan Kronholm
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

”Finland är det mest kända nordiska landet på bokmässan i Tokyo och det beror på långa mumintraditioner i Japan.

MARIA ANTAS i Ny Tid

Gillar att experimentera i ull

Eva Eriksson visar tovat i ny utställning

Hon gillar att experimentera.

Eva Eriksson, som just nu ställer ut på Fäktargubben i Mariehamn, utforskar ullens och ulltovningens möjligheter i både konst och konsthantverk.

Eva Eriksson i Västantrask har länge intresserat sig för ulltovning. Hon berättar att hon fick den första impulsen på en helkurs för många år sedan men sedan blev det ett längre uppehåll innan hon gick ett år på hantverksskolan i Tosarby och fick en nytändning.

Att jobba med ull och ulltovning tycker hon är något av en utmaning.

–Ullen gör inte alltid som du vill, den har också en egens vilja, säger hon.

Tredimensionellt

Eva gillar att experimentera och från början arbetade hon mest med tredimensionella saker. Tovade äpplen har blivit den produkt som hon är kanske mest känd för. På utställningen på Fäktargubben kan man, utöver äpplen, också se tovadade päron, citroner och pumpor.

En nyhet är de äpplen med inslag av lila nyanser som hon kallar Gudrun Själden-äpplen. Inspirationen kommer från en blus i de färgerna som hon köpte i en Gudrun Själden-affär i Stockholm.

Till det nya på utställningen hör också en filt som hon byggt upp av tovadade utklippta och hopsydd bitar och med en matchande kudde i samma teknik.

Konst för väggen

Med på utställningen finns också en hel rad tovadade tavlor med olika blommotiv, de flesta fria i kompositionen och med något av akvarellens lätta flyktighet över sig. Från det tredimensionella har Eva med tiden börjat göra allt mera tavlor.

På frågan om hon numera betraktar sig som hantverkare eller som konstnär blir svaret:

–Jag finns någonstans mitt emellan.

–Från början hade jag en am-

Lila. Äpplen och konst i lila nyanser, inspirerade av ett klädinköp.

Tjur. Ett tjurhuvud finns också bland den tovadade väggkonsten.

bition att mest göra saker som kunde komma till praktisk användning med tiden har det blivit allt mera prydnadsföremål – som mina äpplen – och konstverk.

Många möjligheter

På ullen som material och tovningsen som teknik finns det knappast någon risk att Eva skall tröttna.

–Nej, det finns så mycket man kan göra med ull. Så många möjligheter, säger hon.

Utställningen på galleri Fäktargubben har vernissage på torsdag, den 24 september, kl. 18-20 och den kan sedan ses till den 17 oktober.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Foto: STEFAN ÖHBERG
stefan.ohberg@nyan.ax
tfn 528 469

Ställer ut. Eva Eriksson med tovad frukt i sin utställning på Fäktargubben.

Filt. Den här tovadade filten, uppbyggd av tovadade utskurna bitar, hör till nyheterna på utställningen.

Vivakören sjunger på Svenska Teatern

i Helsingfors i en finlandssvensk körsatsning som för 20 olika körer från hela Svenskfinland till teatern och föreställningen av ”Såsom i himmelen.” Vivakören är enda åländska kör som deltar och kommer att framträda den 16 oktober kl 19.

–Handlingen i ”Såsom i himmelen” kretsar kring de personligheter som finns i en kör. Som en del av teaterns publikarbete tyckte vi att det kunde vara roligt att bjuda in finlandssvenska körer till teatern och låta dem framträda med sin egen repertoar ca 15 minuter innan föreställningen börjar, skriver teaterns informatör **David Lindström** i ett pressmeddelande.

Vårens föreställningar av ”Såsom i himmelen” sågs av en publik på sammanlagt 10.000 personer.

Teatern hoppas genom körsatsningen nå publik runt om i Svenskfinland. Också en åländsk resebyrå ordnar resa i anslutning till föreställningen den 16.10 då Vivakören uppträder. □

Guy Frisks utställning

på Konstsalongen i Helsingfors får en positiv recension av **Dan Sundell** i Hufvudstadsbladet. Sundell skriver bland annat att Frisk sedan fyrtio år hör till ”de självklara och uppskattade inslagen i vårt konstliv”. Enligt Sundell är Frisk en av de få ”ja, egentligen den enda, från öriket som i sin utställningspolitik alltid varit fastlandet trogen”.

Sundell skriver att landskapet alltid återspeglas i Frisk konst och beskriver honom som en skicklig målare i en kubistisk och halvabstrakt stil och som ”en spännande målare som har gått in för att konstruera och bygga upp sina bilder så att de till lika delar består av friska intryck och genomtänkt komposition”.

Om den aktuella utställningen noterar Sundell att den sträcker sig över en period på tio år och framhåller att Frisk inte alla gånger sökt den lättaste vägen för sin konst, något som ger ”en specifik trovärdighet och tyngd”.

Utställningen på Konshallen i Helsingfors kan ses till den 30 september. □

Slutsålt på två minuter

blev det när biljetterna till Rammsteins konsert i Helsingfors släpptes i går, skriver FNB. Det tyska bandet uppträder på Helsingforsarenan den 22 februari. En spelning till i Helsingfors är inte möjlig på grund av bandets turnétidtabell.

Rammstein har toppat den finlandssvenska albumlistan tre gånger och har också fått tre guldskivor i Finland. □

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Märkesåret i fokus på bokmässan

Bok & Bibliotek i Göteborg, den 24-27 september, har i år valt att fokusera sitt program extra mycket på Finlands litteratur. Detta med anledning av Märkesåret 1809. Nästan trettio författare och redaktörer från Finland deltar. Det åländska inslaget är dock litet.

Ben Johans på Åländska PQR säger att hans förlag inte heller denna gång deltar i Göteborg utan inriktar sig på den finlandssvenska bokmässan i Helsingfors i slutet av oktober, en mässa som man har goda erfarenheter av.

–Där har vi 6-7 författare på scenen men i Göteborg deltar vi inte. Åsa Linds bok ”Dunder-

lunds bästa bokstav” skall jag ändå försöka bereda rum för hos någon som är med i Göteborg, säger han.

Åsa Lind, verksam på Lappo, hör till de åländska författare som är med i Göteborg, men via hennes svenska förlag Rabén & Sjögren. En annan är **Katarina Gäddnäs** som även i år är med bland dem som gör författarintervjuer på den finlandssvenska scenen på mässan.

Dessutom skall Katarina tillsammans med **Claes Andersson** göra programmet ”Av lust är dikten gjord” med poesi och jazz i ett arrangemang som centralen för Finlands litteratur gör på Pusterviksaren på torsdag kväll, den 24 september.

–Vi är förband för **M.A.**

Numminen, förklarar Katarina Gäddnäs.

Mumminen skall framföra ”Svenskans kraft”, en miniopera av och med honom själv.

Från Åland deltar även i år **Kjell Ekström** som presenterar sina konstböcker.

Mycket Finland

Tillsammans kommer inslag från Finland att synas i nästan 100 programpunkter under fem dagar på bokmässan i Göteborg.

–Att det i år blir fem dagar kommer sig av att mässan tjuvstartar med ett stort Märkesårseminarium redan onsdagen den 23 september på Göteborgs stadsbibliotek., berättar **Agneta Rahikainen** på Svenska

litteratursällskapet som koordinerar de finlandssvenska mäsinslagen.

Bland finländska författare i Göteborg märks, utöver de redan nämnda, bland andra: **Birgitta Boucht**, **Jörn Donner**, **Max Engman**, **Monika Fagerholm**, **Anna-Lena Laurén**, **Merete Mazzarella**, **Henrik Meinander**, **Marianne Peltomaa**, **Kjell Westö**, **Monika Vikström-Jokela** och **Robert Åsbacka**.

Det kan noteras att märkesåret också kommer att uppmärksammas stort på bokmässan i Helsingfors den 21-25 oktober där Sverige denna gång valts till temaland.

INSIKTS-DAG

med

MIA TÖRNBLOM
och
ALICE BAH KUHNKE
ons 14.10 kl 12.00

Program och priser på
www.insikt.ax

LÅT KÄRLEKEN VÄXA
med

THOMAS DI LEVA
lö 26.9. kl 19.00

PLATS:

Alandica Kultur & Kongress

BILJETTER:

www.alandica.ax
eller tfn 24 570

Insikt

Böcker plus skärgård blev läsfest

Ålands allra första bokhelg ägde rum i veckoslutet. De åtta deltagarna satt tysta på klippor och uppe i Bärötornet och läste timme efter timme. Höst-solen sken.

Alla var mycket nöjda, rapporterar arrangören Ålands litteraturförening.

Konceptet är enkelt. Man samlas i grupp, gärna i den åländska skärgården, får måltider och annan service ordnad, tar med en bunt böcker, antingen hemifrån eller från ett bibliotek, och läser så mycket man bara hinner och orkar.

Rekordet denna allra första bokhelg på Åland var en bokslukerska som läste inte mindre än sju böcker från fredag eftermiddag till söndag eftermiddag.

Lästystnad

Arrangemanget ägde rum på Glada Laxen på Kumlinge Bärö. Tack vare en varm höstsol och att det var så gott som vindstilla ägde läsandet rum på klippor, bryggor och uppe i det gamla sjöbevakningstornet, 40 meter över de blå böljorna.

Under lästimmarna rådde sträng tystnad för att deltagarna inte skulle störa varandras läsning. En promenad längs vandringsleden företogs också i tystnad vilket ledde till att en grupp deltagare på nära håll fick

stifta bekantskap med en ståtlig älgfamilj.

Måltidsprat

Vid måltiderna var bokpratet livligt och på lördagskvällen berättade alla deltagare om böckerna de läste just nu. Lästipsen flödade och många intressanta meningsutbyten förekom, exempelvis om det egentligen är någon vits med att spara böcker i hyllor där hemma, om manligt och kvinnligt läsande, om lämpligheten att läsa om tortyr på en Bäröbrygga, om att läsa om samma bok flera gånger och om den som säger sig gilla Shakespeares sonetter är att betrakta som litterär snobb.

Sex kvinnor och två män deltog, flera av dem var pensionärer. Tydligt finns hos dem ett behov av att få ägna sig koncentrerat åt läsning i lugn och ro.

Några deltagarkommentarer:

- Jag har njutit.
- Mycket bra med tystnaden.
- Roligt att bara lyssna på diskussionerna.
- Rofylld plats, som gjord för läsning.
- Skönt med så mycket lästid.
- En dag kändes innehållsrik som en hel vecka.

Får fortsättning

Arrangör var Ålands litteraturförening med sponsorhjälp av en bokhandel som bidrog

Litterär ro på Bärö brygga. Närmast läser Göta Abrahamsson och längre ut Benita Laanti-Helander och Katatina Norrgård. Foto: KIKI ALBERIUS-FORSMAN

med en pocketbok per deltagare.

–Gärna hoppas vi kunna

återkomma med fler bokhelger, kanske framåt januari, säger initiativtagaren **Kiki Al-**

berius-Forsman. Det ska vara i skärgården där man kan njuta av friden, sina medhavda

böcker samt förhoppningsvis också av en vacker stjärnhimmel. (jk)

Färgglada höstgardiner!

GARDINKAPPA
55 cm hög

13,50 /m

GARDINKAPPA
55 cm hög

11,95 /m

GARDINKAPPA
46 cm hög

11,95 /m

GARDINKAPPA
45 cm hög

10,50 /m

TORGGATAN 4 • TEL 23 360 www.visitaland.com/tyger&sant
Öppet: mån-tor 9–20, fredagar 9–18, lördagar 10–15

TYGER
& sant

Flinka fingrar. Man måste vara snabb och flink när man plockar bort jord och missväxter från bandet. Det är Sven-Elof Johansson och Harald Grönvall.

72-åringar trivs på potatisåkern

Kompisarna Sven-Elof Johansson och Harald Grönvall är båda 72 år gamla, det skiljer bara sex dagar mellan dem.

De har följts åt hela yrkeslivet och som pensionärer tar de nu upp potatis och reser tillsammans.

Nya Åland träffade dem på en åker i Hammarland Postad.

Sven-Elof Johansson och Harald Grönvall träffades på Ålands folkhögskola där de gick i mitten av 1950-talet. På den tiden fanns bara den allmänna linjen på skolan.

–Vi behövde lite vanligt folkvett helt enkelt, säger Sven-Elof.

Men förutom att lära sig folkvett levde de såklart ett typiskt "folkis-liv". De hittade på bus och rackartyg.

–Men några detaljer går vi

inte in på, det är mellan oss och dem som var med, säger Harald.

Båda gick sedan vidare för att jobba som butiksföreståndare inom Samgång från början av 1960- till 1980-talet. Sven-Elof på Gölby samgång och Godmans i Godby och Harald på Vårdöbutiken. Under den perioden hann de även med att gå på handels-högskola i Helsingfors.

När samgångstiden var förbi började både Sven-Elof och Harald jobba på Chipsen. Där blev de i tolv år.

Har ni haft svårt att slita er från varandra?

–Nej, det har nog bara blivit så att vi följt samma bana av någon anledning, säger de.

Den banan har sedan lett till potatisåkrarna. Sven-Elof började odla potatis för femton år sedan och Harald hjälper varje år till att ta upp dem.

All potatis går till Chipsen, vars framtid de båda värnar om. Årets dåliga potatisskördar fick dem att oro sig för Chipsens framtid.

–Vi har många gamla jobbkompisar kvar där, och det skulle vara den största tillbakagången på länge för Åland om fabriken skulle få svårt att klara sig, säger de.

Sega gubbar

Så de ser till att göra sitt för att bidra. Runt 200 ton potatis räknar de ut att de har plockat på femton år. Från åtta på morgonen till åtta på kvällen står de på den gungande potatisplockaren.

Orkar man det när man är 72?

–Det ska vara sådana här gamla sega gubbar som oss till det här. Ungdomarna skulle nog inte orka. Men vi känner oss unga, annars skulle vi inte

hålla på med det, säger Harald.

De erkänner ändå att kropparna kan kännas lite stela på kvällen när de kommer hem, men den mjukas snabbt upp av obligatoriskt bastubad och en öl.

–Man behöver inte dricka mer när man stått på den här gungande maskinen hela dagen, efter det gungar golvet under fötterna ändå, skämtar Harald.

Vad är tjueningen med att stå på maskinen en hel dag?

–Det är skönt att lufta sig lite, i synnerhet när det är så fint väder som vi haft den här veckan, säger Harald.

–Vi skämtar, pratar och retas mycket med varandra också. Sätter potatisar i fickan på den andra till exempel, säger Sven-Elof.

Det är inte bara jobbet gub-

Tonvis med päron. Sven-Elof och Harald uppskattar att de tagit upp 200 ton potatis genom åren.

barna har gemensamt. På fritiden umgås de också och de har jagat mycket fågel tillsammans. Resa hinner de också, i fjol var de till Öland tillsammans med sina fruar.

–Jo, då fick de faktiskt komma med, säger Sven-Elof.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 471

Mycket potatis. Odlingsschef Christer Clemes vid Chipsen spår en riklig skörd för många av potatisodlarna. Foto: ERKKI SANTAMALA

Potatisskörden verkar lovande

Det kraftiga regnet i våras förstörde 15 till 20 hektar av Chipsens potatisodlingar.

Den totala skörden ser ändå ut att bli riktigt bra, säger odlingschef Christer Clemes, och menar att mängden potatis kan bli mer än tillräcklig.

Läget för potatisskörden i år är blandad, säger odlingschef Christer Clemes vid Chips ab. –Våren var bra, fram till

sättningen en bit in i maj då det kom kraftiga regn. Om regnet kommer tillbaka ställer till en del problem.

Mellan 15 och 20 hektar, av totalt 800 hektar odlingsmark, har förstörts efter nederbörden.

–Det är inte så mycket om vi ser till helheten, det är värre för den individuella odlaren, säger Clemes.

Mer än tillräckligt

Däremot ser det ut som att

många odlare får riktigt bra skördar.

–I år har vi inte haft någon torrperiod som ifjol och totalt sett ser det bra ut. Det blir tillräckligt med potatis, kanske till och med mer än vi behöver.

Fortfarande återstår en tredjedel av skörden.

–Det kan bli problem, det vet vi inte. Vi tar in potatis i två veckor till.

Gärna mer på Åland

Chips Group omsätter cirka

260 miljoner euro om året och sysselsätter cirka 800 personer, vara en fjärdedel av odlarna återfinns på fastlandet.

–Vi är hemskt intresserade att få mer odlare. I dag importerar vi 20 procent, men vi odlar gärna så mycket vi kan på Åland, säger Clemes.

CECILIA LINDVALL
cecilia.lindvall@nyan.ax

8 av 10

ser på oss

Marknadsför dig på Åland24

Med reklam på lokal-TV når du kunderna med bild, ljud och information när de har tid att se vad du erbjuder.

Kontakta oss för närmare information.

Ring 528 401 och fråga efter Ragnhild eller gå in på www.aland24.ax

Vi ser fram emot att höra ifrån dig!

Resultat från tittarundersökning mars 2009.

Alltid nära dig 22-27.9

Nöt yttre filé

..... kg **21,90**

Griskarré

..... kg **5,95**

Skärgårdswienerkorv

..... kg **8,25**

Ålands specialost

..... kg **9,25**

Leverkorv

190 g (7,84/kg) st **1,49**

Skärgårdsbröd

500 g (7,70/kg) st **3,85**

Örfil

50 g (13,00/kg) st **0,65**

Höstglöd i kruka

..... st **2,55**

God betjäning. För dig.

SEPTEMBER MÅNADS PLUSSA ERBJUDANDEN

Oivariini

600 g
MED PLUSSAKORT
(4,98/kg) ask **2,99**

UTAN PLUSSAKORT
(6,25/kg) ask **3,75**

Basturökt skinka eller kokt skinka

350 g
MED PLUSSAKORT *Atria*
(7,14/kg) 2 pkt **5,00**
UTAN PLUSSAKORT
(EP 8,26-9,11)/(kg)
pkt..... **2,89-3,19**

Fun Light dryckeskoncentrat

0,5 l, olika smaker
MED PLUSSAKORT
(2,90/l) st **1,45**
UTAN PLUSSAKORT
(3,40/l) st **1,70**

Ljusa vindruvor

500 g, kärnfria *Pirkka*
MED PLUSSAKORT
(2,98/kg) ask **1,48**
UTAN PLUSSAKORT
(3,98/kg) st **1,99**

Morötter

1 kg, Finland *Pirkka*
MED PLUSSAKORT
(0,50/kg) 2 påsar **1,00**
UTAN PLUSSAKORT
..... påse **0,89**

• Mariehamn:	Citylivs	• Jomala:	Sven Mattsson
• Brändö:	Einar Holmberg	• Lumparland:	Matboden
• Geta:	Getaboden	• Vårdö:	Vårdö Närbutik
• Föglö:	Föglöbutiken	• Saltvik:	Kvarnbo Butiken

Regeringen vill ha längre pappaledighet

Finska regeringen föreslår utöka antalet dagar med faderskapspenning. Målet är att sporra pappor att utnyttja föräldraledigheten.

Enligt nuvarande lag har fadern rätt till högst tolv extra dagar med faderskapspenning, om han utnyttjar åtminstone de tolv sista dagarna av föräldrapenningen. Antalet dagar med faderskapspenning, som ingår i den så kallade faderskapsmånaden, föreslås nu utökas till 24 vardagar. Det innebär att faderskapsmånadens maximala längd blir 36 vardagar (omkring sex veckor).

Lämnade in proposition
Regeringen beslöt den 3 september om innehållet i det lagförslag som behandlar ärendet, och president **Tarja Halonen** överlämnade propositionen till riksdagen fredagen den 11 september.

Den nya lagen ska tillämpas om man för barnets räkning inte har betalat ut föräldrapenning under 2009. Målet med lagförslaget är att sporra papporna att utnyttja föräldraledigheten.

CECILIA LINDVALL
cecilia.lindvall@nyan.ax

Hemma med barn. Regeringen vill sporra pappor att utnyttja föräldraledigheten och har därför lämnat in en proposition till riksdagen om att utöka antalet dagar med faderskapspenning. Foto: ISTOCKPHOTO

Fakta/Föräldraledighet

Mammaledigheten: Pågår tills babyn är cirka 3 månader gammal och omfattar 105 vardagar (sex dagar i veckan). Under den perioden får mamman inkomstrelaterad dagpenning.
Föräldraledighet: Efter mammaledigheten kan antingen mamman eller pappan stanna hemma med barnet tills det är 9 månader gammalt (mamman och pappan kan dela på denna ledighet). Föräldraledigheten omfattar 158 vardagar (sex dagar i veckan). Under den perioden betalas inkomstrelaterad dagpenning. Om det föds fler än ett barn på en gång förlängs föräldraledigheten med 60 vardagar. Förälder till adoptivbarn har också rätt till föräldraledighet om barnet är under sju år.
Pappaledighet: Pappan kan i samband med barnets födelse ta ut pappaledighet under 18 vardagar (sex dagar i veckan) samtidigt med mamman. Pappan kan få 1-12 extra dagar pappaledighet direkt efter föräldraledigheten förutsatt att han utnyttjar minst de 12 sista dagarna av föräldraledigheten.

Källa: stm.fi

Fakta/Pappaledigt

Pappor som bor med barnets mamma, har utöver föräldraledigt med föräldrapenning rätt till:
■ faderskapsledighet med faderskapspenning i en till 18 vardagar. Pappor kan ta ledigheten i en följd eller dela upp den i fyra etapper under moderskaps- och föräldrapenningperioden.
■ en pappamånad, då fadern istället för barnets mamma tar ut de två sista veckorna av föräldraledigheten med föräldrapenning. Som bonus kan pappan då bli ledig två extra veckor. Det går att använda dessa två extra veckor som en direkt fortsättning på föräldraledighetens två veckor. Tillsammans bildar de fyra veckorna en enhetlig pappamånad. Pappamånaden kan användas som en direkt fortsättning på den egentliga föräldraledigheten eller senareläggas och tas ut inom 180 dagar.

Källa: FPA

BÖRSKOMMENTAR

Börsen ännu på höga varv

Vi har den senaste tiden fått se flera nya årshögsta noteringar från våra nordiska bolag inom verkstad, byggindustri och råvaror. SSAB, Rautaruukki, Sandvik, Metso, Ramirent, YIT, Cargotec är några exempel på sådana aktier och där trenden fortfarande är starkt positiv. Uppgången i dessa och andra aktier kan sägas återspegla en utbredd tro på en stundande ekonomisk återhämtning. Makrosignalerna som vi har fått den senaste tiden talar samma språk. Fortsätter det positiva makroflödet så kan det därför finnas förutsättningar för aktiemarknaden att fortsätta uppåt. En titt på räntemarknaden gör oss däremot lite konfunderade, eftersom den i motsats till aktiemarknaden målar upp en ganska dyster bild av framtiden. Här kan vi se hur vi kommer att kastas ner i förtvivlan ytterligare en gång, innan recessionen är över. Ekonomin förväntas göra en så kallad "double dip", där en global kreditkris i kombination med en konjunkturavmattning uppenbarligen blir för mycket för att traditionella stimulansåtgärder ska bita.

Att det förväntas bli sämre innan det blir bättre syns i att räntorna på längre obligationer har sjunkit, till följd av att investerare har köpt obligationer hellre än aktier. Den stora osäkerheten på aktiemarknaden, framförallt efter att aktiekurserna har stigit så mycket, gör att många hellre köper statspapper med lite längre löptid.

Alla de pengar som av optimisterna brukar sägas stå utanför marknaden i väntan på att komma in och trycka upp kurserna ytterligare, kanske inte kommer in i alla fall, om mönstret håller i sig. Det är i alla fall vad pessimisterna tror. **Frågan** man ställer sig är förstås vem som har rätt, aktiemarknaden eller räntemarknaden. Vi kan nämligen inte uppleva bägge saker samtidigt, alltså att vi dels får se tecken på att återhämtningen går trögt och kanske rent av kommer av sig, och att det samtidigt börjar se ljusare ut för företagen och att vinstutvecklingen blir positiv.

Vi är bara några veckor ifrån nästa rapportsäsong. Det kommer att bli väldigt intressant att se om det starka andra kvartalet följs upp av ännu ett starkt kvartal, där försäljningen nu kanske stiger och orderläget börjar se bättre ut. I väntan på rapporterna och det fortsatta makroflödet har vi några intressanta bolagshändelser alldeles runt hörnet. Rapporten från Hennes & Mauritz (H&M) på torsdag kommer att följas noggrant av marknaden. Spanska konkurrenten Inditex presenterade i förra veckan en bättre rapport än väntat, och nu förväntar sig marknaden att även H&M nu ska överraska positivt. Förväntningarna syns i aktiekursen, som nu pendlar runt 410 Sek och ser ut att ta sats för att försöka utmana toppen från slutet av juli på 430 Sek.

Jag uppmanar den som följer aktien att hålla koll på försäljningen i jämförelsebara butiker, det vill säga siffrorna för de butiker som fanns för ett år sedan. Tittar man på all försäljning, inklusive den i alla nyöppnade butiker, så bli bilden av H&M:s försäljning alltför ljus. Med nyöppnade butiker varje månad är det klart att försäljningen totalt sett växer hela tiden, utan att försäljningen i enskilda butiker för den skull behöver öka. Intressant blir även att se hurvida H&M ytterligare ett kvartal har lyckats hålla bruttomarginalen på de historiskt höga nivåer som vi har sett hittills i år. En bra rapport borde få placerare med smak för dividend att öppna ögonen för bolaget.

Mathias Söderback
Avanspartners

AKTIEMARKNADEN INDELAD GEOGRAFISKT

Procentuell utveckling (i euro) under olika tidsperioder. Källa MSCI Barra (www.msci.com)

INDEX		1 vecka	1 mån	3 mån	6 mån	i år	1 år	3 år
Finland	MSCI Finland	2,7	15	12,6	40,8	14,8	-10	-20,9
Sverige	MSCI Sweden	1,4	7,4	29,7	55,4	56,9	14,7	-13,7
Europa	MSCI Europe	1,3	7,9	19,2	46,1	26,3	-1,6	-20,4
Nordamerika	MSCI North America	1,6	3,8	11	22,3	15,7	-11,1	-24,7
Japan	MSCI Japan	-2,5	-1,5	3,8	19,2	4,1	-3,1	-31,4
Asien	MSCI Asia Pacific	1,5	6,2	19,5	54,1	53,3	21,7	6,9
Östeuropa	MSCI Eastern Europe	3,4	15,4	19,2	68,3	59,9	-3,1	-34,6
Latinamerika	MSCI EM Latin America	3,1	6,2	17,3	53,4	68,4	15,3	36,6
Världen	MSCI World Free	1,1	4,6	13,2	30,4	19,1	-6,2	-22,9

EKONOMINYTT I KORTHET

Rettig köpte i kalkföretag

■ Bolaget Rettig, vars rederiverksamhet har kontor i Mariehamn, har undertecknat ett avtal med de övriga aktieägarna i Nordkalk. Affären innebär att Rettigs innehav i Nordkalk stiger från 21 procent till 49 procent.
"Rettig vill vara en långvarig ägare i Nordkalk och stöda Nordkalks ledning efter bästa förmåga att utveckla företaget som ett självständigt bolag", säger verkställande direktören **Bjarne Mitts** i ett pressmeddelande.
Rettig är ett finskt familjebolag aktivt inom tre affärsområden: Rettig ICC (radiatorer för vattenburen värme, elradiatorer samt klimatkontroll inomhus), Bore (rederiverksamhet) och Tarkala (utveckling och uthyrning av fastigheter). Omsättningen år 2008 uppgick till 680 miljoner euro och antalet anställda är cirka 3.600.
Nordkalk är en av Nordeuropas ledande tillverkare av kalkstensbaserade produkter för bland annat pappers-, stål- och byggindustrin samt miljövärd och lantbruk. (ab)

Ikea slog försäljningsrekord

■ När Ikeas senaste räkenskapsår, som avslutades den 31 augusti, summerats hade möbel- och inredningsjätten slagit nytt försäljningsrekord med 21,5 miljarder euro (drygt 218 miljarder kronor). I de tuffa tiderna stannade dock försäljningsökningen vid 1,4 procent.
Ikea slog både Ericsson, som i fjol sålde för 209 miljarder kronor, och Hennes & Mauritz som sålde för 104 miljarder, skriver Dagens Industri (DI).
Under räkenskapsåret har över 5000 anställda fått lämna Ikea. Försäljningsrekordet innebär också guldregn över Inter Ikea, familjen Kamprads maktbolag. Det bolaget får tre procent av koncernens försäljning i royalty, i år alltså 6,5 miljarder kronor. Enligt DI har Inter Ikea fått in över 32 miljarder kronor från koncernen bara under de senaste sex åren. (FNB)

Handeln: Matpriserna har redan börjat sjunka

■ Dagligvaruhandeln bestrider påståendena om att livsmedelspriserna har fortsatt att stiga. Organisationen säger att matpriserna började sjunka redan i februari.
Matpriserna hade i augusti sjunkit till den lägsta nivån hittills efter oktober förra året. Detaljhandeln baserar uppgiften på Statistikcentralens konsumentprisindex. Enligt det sjönk livsmedelspriserna med 0,8 procent från juli till augusti. Priserna var dock högre i augusti i år än under samma månad förra året. (FNB)

Svag virkeshandel drabbar skogsföretagare

■ Maskinföretagarnas förbund befärar en kris för skogsmaskinsbranschen om inte virkeshandeln börjar repa sig. Om den kommande vintern blir dålig för skogsavverkningen är det bäddat för en katastrof, anser förbundet.
"Vi får hoppas att ens naturen skulle vara på vår sida, säger **Matti Peltola**, vd för Maskinföretagarnas förbund.
Skogsmaskinsföretagarna har redan blivit tvungna att hålla långa uppehåll på grund av recessionen. De flesta företagarna har blivit tvungna att permittera anställda. Som mest har permitteringarna varit 4-5 månader långa. I år har skogsbolagen köpt exceptionellt lite virke. Skogsmaskinsföretagarna har levt på gamla rotköp och på drivning av energivirke. (FNB)

Nu börjar nedläggningen av läromedelscentralen

Nu inleds arbetet med att stänga läromedelscentralen.

–Vi har påbörjat processen mot avveckling, säger utbildningsminister Britt Lundberg (C).

I tilläggsbudgeten som lagtinget klubbade i våras finns en nedläggning av läromedelscentralen med bland sparåtgärderna. Tidigare i veckan tog landskapsregeringen beslut om att påbörja arbetet med att stänga läromedelscentralen. Centralens direktion involveras i arbetet med att upphäva landskapets och kommunernas kostnadsavtal.

Vissa delar av verksamheten kommer att försvinna medan andra inordnas i utbildnings- och kulturavdelningens verksamhet, berättar Britt Lundberg.

–Och vi har föreslagit att en av de två tjänsterna överförs till skolbyrån.

Lokalerna i stadsbiblioteket kommer att hyras ut, säljas eller användas inom landskapsförvaltningen.

–Delar av verksamheten ska bedrivas någon annanstans men jag kan ännu inte säga var vissa saker ska vara och hur licenserna ska fungera.

Samlar underskrifter

Bland de åländska lärarna har ett upprop cirkulerat för att behålla LMC. Nedläggningen kan få konsekvenser för undervisningen–till exempel om skolor-

na själva ska stå för böckernas inköpskostnader–anser man. Tidigare vikarierande enhetschef Ann-Kristin Åvall sade i våras till Nyan:

–Det blir barnen som drabbas genom att de får mindre material.

Britt Lundberg har förståelse för de farhågor som finns.

–Visst tycker man att det här är synd, det gör jag med. Vi vill ju fortsätta att utveckla läromedlen. Det är klart att det blir en försämring ur servicesynpunkt när administrationen får stryka på foten.

En nedläggning av LMC innebär en inbesparing om cirka 100.000 euro per år.

–Folk kanske tycker att det inte är mycket, men multiplicera det med tio så har vi en miljon.

Måste spara

Det är en utmaning för landskapsregeringen att få allmänheten att inse allvaret i landskapets budgetunderskott, säger Britt Lundberg.

–Det skiljer en bra bit över 100 miljoner mellan bokslutet för inkomsterna 2008 och budgetprognosen för 2010. Från dryga 330 miljoner till 220 miljoner i runda tal.

Underskottet 2010 är 57 miljoner euro.

–Det motsvarar hela budgeten för kultur och utbildning, det vill säga allt det som vi betalar i landskapsandelar till våra grundskolor, kostnaderna för alla våra gymnasieskolor, hela

Utbildningsminister.

Nu gäller det att hitta nya samarbetsformer för förmedlingen av läromedel, säger Britt Lundberg.

Foto: ERKKI SANTAMALA

högskolan, museer, kostnaderna för studiestöd, alla föreningsbidrag, idrottsanslag, medis, folkhögskolan och musikinstitutet, bidragen till våra bibliotek...

Frågetecken

Många frågor återstår att lösa. En är vad som ska ske med materialet när lokalerna hyrs ut eller säljs. Det går inte bara att dela ut alla filmer och böcker till skolorna.

Läroböckerna har LMC fått som friex vilket innebär att man separat måste fråga varje förlag om böckerna får ges bort. Videofilmernas licensavtal innebär, enligt personal på LMC, att de måste skickas tillbaka om verksamheten upphör.

–Huvudsaken är att det är samma huvudman som tidigare och att materialet lånas

frågan, vi vill nå alla.

Centern vill att man skall börja tänka i nya banor.

Allt vatten behöver inte ledas till Lotsbroverket, det finns flera attraktiva alternativ i dag både för den privata och den offentliga marknaden.

Vattnet kan samlas upp för bevattning av offentliga grönområden eller det kan ledas till dammar en våtmarksplanteringar.

Ersätter asfalt

Man kan också undvika översvämningar genom att frånga stora, hårda ytor.

–Det finns till exempel gräsytor som är lagda med en teknik som gör att vattnet absorberas. De ersätter asfalt och är så starka att man både kan köra bil och ploga snö på dem, säger Anders Karlsson, vice ordförande i Jomalafullmäktige.

–Ett grästack på ett hus reducerar vattenmängden med

LMC stänger. Avtalet mellan landskapet och kommunerna kommer att sägas upp och lokalerna hyrs ut eller säljs. Arkivfoto: JONAS EDSVIK

Fakta/LMC

■ Läromedelscentralen är ett specialbibliotek för hela skolväsendet på Åland. På Läromedelscentralen finns filmer, böcker, pedagogiska hjälpmedel, spel och apparater för utlåning. Personalen

ordnar också läroboksutställningar och informerar om aktuella konferenser. ■ Landskapet står för 40 procent av verksamhetens kostnader, kommunerna för 60 procent.

■ Utlån 2008: 10.847. ■ Låntagare totalt: 1.124. Av dem var 563 aktiva förra året. ■ De lånar mest: Grundskolans personal, föräldrar, föreningar och högskolestuderande.

ut till samma låntagare, det vill säga skolorna, menar Lundberg dock.

Ingen färdig plan

Nu gäller det att hitta nya samarbetsformer för förmedlingen av läromedel, tycker Lundberg. –De filmer som man idag lå-

nar på LMC kanske i framtiden kan laddas ner via licens på internet. Eller så kan utlåningen lokaliseras till annat håll. Ytternäs skola har till exempel alla sina sina läromedel utlagda på databasen Katrina.

I förslaget till 2010-års budget hoppas Britt Lundberg att man

ska hinna få med mer detaljer.

–Det kommer inte att finnas en läromedelscentral men kanske hittar vi nya samarbetsformer och nya sätt att ge service. Det handlar om att vara kreativ.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax

Unikt samarbete kring miljön

Centern i Jomala och centern i Mariehamn har beslutat inleda ett samarbete kring frågor som är viktiga i de båda regionerna.

Första steget är att motionera om en dagvattenstrategi i respektive fullmäktige.

Att relationerna mellan Mariehamns stad och Jomala kommun inte alltid har varit de allra varmaste vet alla som är insatta i kommunalpolitiska frågor.

Nu tänker centern försöka ändra på det. Centerpolitiker i Jomala och i Mariehamn har beslutat att jobba gemensamt för frågor som de upplever att är viktiga. Konkret betyder det att stadsfullmäktige och Jomalafullmäktige i höst får två nästan identiska motioner om att det skall tas fram en strategi för dagvattenhanteringen.

Regnvattnet rinner inte all-

tid dit det skall. Översvämmande källare och förorenat vatten vid badstränderna är följden då systemet som är uppbyggt kring Lotsbroverket inte hinner med.

Det här problemet vill centern i stan och centern i Jomala att man lyfter upp på bordet. Initiativet har ursprungligen tagits av Erica Sjöström, centerns kvinna i stadsplaneutskottet.

En resurs

–Det handlar om att förebygga översvämningar och föroreningar och också om att återanvända vatten som ju är en resurs, säger Britt Lundberg, centerledamot i stadsfullmäktige.

Lundberg konstaterar att det för stadens del dessutom handlar om att leva upp till den miljöpolicy som har antagits.

–Dessutom är det viktigt att sprida kunskap i den här

50 procent jämfört med andra material.

Ger kraft

Vad som blir nästa fråga för de två centergrupperna är inte bestämt ännu. Men man är överens om att samarbete ger mera kraft till utveckling.

–Det finns fler gemensamma ärenden och problem att ta itu med, säger Karlsson.

–Nu är det Mariehamn och Jomala men ett samarbete kan givetvis beröra ännu fler kommuner, säger Lundberg.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
tittle.tornroth@nyan.ax

Kämpar för miljön.

Centern i Jomala och stan vill lyfta problemen kring dagvattnet på bordet. Från vänster Böge Holmberg, Anders Karlsson, Erica Sjöström, Britt Lundberg och Mona Karlsson.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Malin Lundberg

Epost: malin.lundberg@nyan.ax
Telefon: 528 478

sport

Tuff öppning, bättre efter paus.

NA-SPORTEN GER TOMMY WIRTANEN TVÅ STJÄRNOR
AV FEM MÖJLIGA FÖR HANS INSATS MOT KALMAR FF.

ÅM under perfekta förhållanden

SEGLING. ÅM i jolleseglings för optimist, laser och vindsurfingbrädor avgjordes på Slemmern i Mariehamn i helgen. 23 tävlande gjorde upp om placeringarna i fem olika klasser.

Flest seglare, tio per klass, tävlade i klasserna laser radial och optimist.

–I radialklassen blev det en jämn kamp mellan ettan **Måns Lundberg** och tvåan **Marcus Rönnberg**, berättar **Karin Nordberg** från arrangörsföreningen MSF.

Lundberg var med fyra förstaplaceringar, en tredjeplacering och en fjärdeplacering till slut snäppet vassare än Rönnberg som med serien 3, 1, 2, 7, 1, 2 slutade två poäng efter segraren.

I optimistklassen, som var indelad i optimist yngre och optimist äldre, tog **Thomas Tennström** från ÅSS hem första priset med relativt god marginal. Likaså gjorde **Elias Andersson** från MSF i optimist äldre.

Jämsides

I laser standard tävlade **Niklas Areschoug** från MSF och **Jonathan Barck** från ÅSS. Kampen seglarna emellan blev hård och jämn.

–Båtarna låg jämsides de flesta racen igenom, säger Nordberg.

När poängen räknats ihop var det dock Areschoug som drog det längsta strået. Med två vunna race mer än Barck tog han hem klassegern.

I laser 4.7-klassen deltog endast **Melker Lundberg** från ÅSS. Han kunde alltså redan innan han gav sig ut på vattnet se fram emot en ÅM-medalj av ädlaste valör.

Många tävlande. 23 seglare deltog när ÅM för jollar och brädor ordnades på Slemmern i helgen. Flest ställde upp i optimist- och laser radialklassen.

Nordberg säger efter tävlingarna att det mest anmärkningsvärda som hände under helgen var att väderförhållandena var i det närmaste perfekta.

–Det brukar vara kallt under hösttävlingarna men nu var det sommarvärme. På lördagen var vinden lätt och låg kring väst-syd-väst. Samtliga deltagare genomförde alla tre race. Söndagen bjöd på något friskare vindar kring sydväst och seg-

lingarna blev därmed mer krävande, säger hon.

Nordberg säger att seglarens styrka och vikt spelar roll för att man ska kunna hålla båten upprätt när det blåser hårdare, och när vinden ökade märktes det också i resultatlistan.

–Det sista racet fullföljdes av 18 seglare.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax

Foto: PRIVAT

Prisutdelning. Simon Karlsson från MSF (bilden) slutade fyra i klassen optimist yngre. Vann gjorde Thomas Tennström från ÅSS.

Oavgjort i sista matchen

DIVISION V UPPLAND	
IF ÖSTERNÄSK.	0
VÄDDÖ IF	0

FOTBOLL. Östernäskamraterna spelade oavgjort mot Väddö IF när den sista matchen för säsongen spelades på bortaplan i söndags.

Östernäs står därmed kvar på femte plats i tabellen. Mästa IK, som har en match kvar att spela, har redan säkrat seriesegern och avancemang till fyran. (ml)

Nina Danielsson vann 30+ cup

HÄSTSPORT. Nina Danielsson och hästen Maia vann årets 30+ cup på Sleipner efter en seger i dressyren, en fjärde plats i hoppningen och ett pris för bästa utstyrseln.

Hoppklassen var en stilbedömning med hinderhöjden 20, 60 eller 80 centimeter. **Lena Laitinen** på Reo delade segern med **Tiina Rosenberg** på Julia. Båda fick 121 poäng. Trea i klassen blev **Kiki Adamczak** på Alice med 115 poäng.

Dressyr tävlingen bestod av en Lätt C- en Lätt B- och en Lätt A-klass. Vann gjorde Nina Danielsson med 66,8 procent i Lätt B-klassen. Tvåa blev **Erica Sundblom** på Ivory och **Kiki Adamczak** på Alice, båda på 63,6 procent i Lätt C-klassen. Fyra blev **Patricia Lindén** på Emilio med 62,8 i Lätt B-programmet.

Ryttarna var cupen till ära utklädda och Nina Danielsson, för dagen utklädd till Lady Marion, tog hem priset för bästa utstyrsel. (ml)

Engman och Finland föll mot Sverige

FOTBOLL. Åland Uniteds **Adelina Engman** fanns med i startelvan när Finlands U17-landslag mötte Sverige i en EM-kvalmatch i söndags. Sverige vann matchen med 4-1 efter 3-0 i halvtid. Finlands mål gjordes av **Nea-Stina Liljedahl**.

Engman byttes ut i den 69:e minuten. (ml)

Svensk golfsajt skriver om Åland

GOLF. Svenska Golf förbundets webbportal golf.se uppmärksammar Ålands golfklubb och Eckerö golfklubb som två bra alternativ för den som vill åka utomlands för att golfa under hösten.

–En gång i tiden åkte ålänningarna över till Sverige för att spela golf. Nu är det tvärtom. Det spelas mer än 30.000 greenfeeronder på Ålands två klubbar och svenska golfare utgör runt 80 procent av dem, skriver golfsajten i artikeln "Skön höstgolf hos grannen".

Golf.se berättar bland annat att Ålands golfklubb kommer att hålla 27 håll öppna under hela oktober.

–Och ibland går det att spela golf på Åland ända in i december, skriver de. (ml)

ÅLANDSBANKEN FÖR ÅLAND

ÅLANDIA

ÅMT

Rökerikiosken Ab

Ålands Skogsägarförbund

Firma **ERIK MATTSSON**

ÅLANDS OMSTÄLLNING

ACA

Ålandsmästeriet

ÅLANDS **SCHAKT AB**

AEA

Harrys

WILLIAMS

Nordea

LINDEMANS LANTBRICKSTJÄNST

Dahmans

CHIPS

ÅLANDSBANKEN

MARIEHAMNS GRÖNSAKER

BIRKA CRUISES

Kvällstrav

Fredag 25.9 kl. 18.30

Ålands 4-års Elit

Åk gratis med Williams till och från Ålandstravet!

Avgång kl. 17.45 från bussplan via Storagatan, Ålandsvägen och Gamla Godbyvägen.

ålandstravet
www.alandstravet.com

ATG-ombud på Åland: • Tips Ettan*, Mariehamn
• F:ma Hugo Andersson, Hammarland
• Shell Servicecenter*, Mariehamn • F:ma Erik Mattsson, Godby
• Casino Paf*, Mariehamn (*även direktspel)

VIP-sponsorer:

Nya Åland ECKERÖ LINJEN VIKING LINE

ARKIPELAG paf

DIF vann utan Daja

FOTBOLL. Djurgårdens IF vann bottenmötet mot Brommapojkarna med 4-1 i helgen. **Daniel Sjölund** fanns inte med på planen eftersom han är skadad.

Även **Tommy Wirtanens** Örebro SK tog tre poäng under helgen. Man vann mötet med Kalmar FF med 3-1. Wirtanen spelade hela matchen.

Örebro ligger nu på 39 poäng, en poäng från fjärde- och två poäng från tredjeplatsen. Djurgården ligger fortfarande näst sist i tabellen på 19 poäng totalt. (ml)

MSF

VED- & STÄDTALKA

på Möholm
lördag 26.9.09

Vi bjuder på grillkorv och potatissallad.

Intendenten

Suominen visade att gammal inte alltid är äldst

BANGOLF. Thomas Suominen, 27 år, var en av de yngsta deltagarna i Ålandsspelen i bangolf som avgjordes i Eckerö Käringsund i helgen.

–Visst skulle det vara roligt om fler yngre kom med, men efter att mini-golfbanan i Mariehamn försvann har det blivit färre unga som spelar, säger Thomas, som vann sin klass i kvalet.

För elfte året i rad ordnade Öst-erbottens idrottsdistrikts bangolfsektion sin sista tävling för säsongen i Eckerö Käringsund.

–Vi trivs så bra här. Det finns några speciella banor här, det är det som lockar, säger **Tage Björklund**, ordförande i ÖID-bangolf.

Tävlingen, som går under namnet Ålandsspelen, lockade i år ungefär 90 deltagare från Åland, riket och Sverige. Herrveteranklassen lockade flest tävlande, hela 24 stycken, men några yngre förmågor fanns också i startlistorna.

–Det finns kanske någon som är yngre än mig men jag hör nog till de yngsta, säger 27-årige Thomas Suominen som tävlade i klassen H2, en klass för herrar med handicap mellan 6 och 10.

Direktkvalificerad

Suominen inledde fredagen med en runda på 30 slag.

–Jag ska fortsätta spela som vanligt och så får man hoppas att flytet håller i sig. Just nu leder jag min klass med två slag, sade han när Nyan kom på besök till banan under fredagen.

Suominen gick sedan andra rundan på 32 slag och tredje på 38. Det räckte till seger i klassen och direktkvalificering till lördagens final.

Förutom herrveteraner och H2 ingick också klasserna old-

Började bra. Åländske spelaren Thomas Suominen vann klassen H2 efter att ha gått runt på 100 slag. I finalen tog han sedan en 17:e plats.

girls, damer, oldboys, H3 och H1 i tävlingen. Även i oldboys-klassen blev det åländsk seger, då **Kjell Sandberg** gick runt på totalt 92 slag.

–Jag trodde inte att jag skulle vinna, det var det starkaste startfältet vi haft på flera år den här gången, säger han.

Bland veteranerna blev **Hilding Mattsson** bästa ålänning. Han gick runt på 109 slag vilket räckte till en sjätteplats i klassen.

–Jag har spelat i 40-50 år. Man blir aldrig fullärd, säger han glatt.

Bäste ålänning

Under fredagen spelades alltså klassspel och 24 deltagare kvalificerade sig direkt till lördagens final. Övriga fick en chans på lördagsförmiddagen då ett sista kvalificeringsvarv ordnades. Från den gick ytterligare 24 vidare och sedan föll hälften av

deltagarna bort för varje varv som gick i finalen.

Vann gjorde slutligen **Jussi Heino** från Mg-aces på 90 slag, före årets FM-mästare på fält **Oskari Vihervaara** från Manse RG på 95 slag. Bäste ålänning blev Kjell Sandberg på 96 slag totalt.

Kommer igen

Nu planerar ÖID-bangolf redan nästa års tävling i Käringsund. Tage Björklund säger att säsongsavslutningen på Åland är en trevlig tradition som man gärna vill hålla fast vid.

–Det låter som att det är mer svenskar på väg nästa år, så då kan det bli ännu fler deltagare, säger han.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax
tfn 528 462

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Ordförande. Tage Björklund, ordförande i ÖID-bangolf, tycker om banorna i Käringsund. – Det finns lite speciella banor, det är det som lockar, säger han.

Veteran. Hilding Mattsson har spelat bangolf i snart 50 år. Han tävlade för Åland i herrveteranklassen.

Tove springer för asylsökande

MOTION. På lördag springer ålandsbördiga Tove Lundberg Lidingöloppet. "Loppet för hoppet", som Lundberg kallar det, gör hon för att samla in pengar till Asylgruppen i Malmö.

–Ju bättre tid jag har i mål, desto mer får bidragsgivaren betala, säger hon.

Drygt 30.000 personer ställer sig på startlinjen för att springa Lidingö runt i ett av Sveriges största motionslopp på lördag. Även Uppsalabon, Ålandsbördiga Tove Lundberg, ska springa och det här blir hennes första lopp någonsin.

–Det var mina nära vän **Marie Nordqvist** som utmanade mig att springa. Jag hade aldrig kommit på idén att springa 30 kilometer i terräng själv, säger Lundberg.

Lundberg, som har en karriär som elitinnebandyspelare bakom sig, säger att hon aldrig varit någon långdistansare trots att hon sprungit en hel del på innebandyplanen. Hon hade svårt att se hur hon på sju veckor skulle kunna ta sig i form om hon inte hade något att springa för och det var då tanken på Asylgruppen i Malmö – som hon kände till från de år hon bodde i Skåne – dök upp.

–Jag vet att de gör ett oerhört viktigt och bra jobb för mänskliga rättigheter. Som psykolog vet jag att vissa asylsökande barn i Sverige saknar så basala saker som papper och penna att rita med. Loppet för hoppet blir ett projekt som kommer att bidra till att de här barnen får en lite bättre vardag. Jag svettas och springer och alla andra satsar pengar på att jag klarar det och de pengarna skänker vi tillsammans till Asylgruppen.

30 bidragsgivare

Under en månad har Lundberg mailat bekanta som nu kommer att betala pengar till Asylgruppen om hon slutför loppet. Hittills har hon ett trettiotal bidragsgivare och för att det ska bli lite extra spännande har hon utmanat bidragsgivarna att betala oli-

Tove Lundberg vilar från träningen och laddar upp med kolhydrater för att förbereda sig på lördagens Lidingölopp. Det springer hon för att samla pengar till Asylgruppen i Malmö. Foto: PRIVAT

ka summor beroende på hur snabbt hon springer.

–Ja, ju bättre tid jag har i mål, desto mer får bidragsgivaren betala, men det är mest en kul grej. Alla får vara med och man får bidra med det man känner att man vill. Alla kronor är ju åt rätt håll!

Hur gör man om man vill bli bidragsgivare?

–Loppet för hoppet har en egen blogg med instruktioner hur man skall gå till väga. Egentligen handlar det bara om att skicka ett mail med intresse och sedan gör man en egen inbetalning. Om man bor utanför Sverige, som till exempel i Finland, får man meddela det så får man särskilda instruktioner.

Pilotgrej

När Lidingöloppet är sprunget på lördag hoppas Lundberg att projektet Loppet för hoppet kan fortsätta.

–En dröm skulle ju vara att Loppet för hoppet skulle kunna återkomma i andra former och lopp med fler engagerade som motionerar för en god sak. Detta får bli en pilotgrej så får vi se om vi kan utveckla det senare, säger hon.

Lundbergs blogg hittar du på www.hoppetloppet.blogspot.com. Du kan också gå in på evenemangssidan "Du skänker hoppet, Tove springer loppet!" på facebook och läsa om projektet.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax

Sportens kom ihåg

■ **Basket Åland:** Basketträning för damer hålls måndagar 17.30-19.00 och tisdagar 19.30-21.00 på Sjömansskolan. Ansvarig tränare Joachim Torsson: 0457 3435150. Basketherrarna har träning på Sjömansskolan 20.30-22.00 på tisdagar och basket för 12-15-åringar börjar 17.00-18.00 på fredag den 11 september på Strandnäs skola. Ansvarig tränare Andrew Hagmark-Cooper: 0457 342 9202

■ **BC Clipper:** Klubbträning torsdagar 20.00-21.00.

■ **Canis Löpus:** Välkomna till Canislöpet på onsdag 18.30. Starten från WHA.. Sträckor 13 km och 10 km. Ingen avgift.

■ **Centrerad ridning:** Träna din sits med Toini Pettersson 25-27 sept. Teori och privatlektioner. Hålls i ridhuset i Tranvik, start fre kväll. Alla ryttare och hästraser är välkomna. Info och anmälan 04570947490, midgard@aland.net

■ **IFFK-IFF-SIF:** Klubbkamp i friidrott, omgång 4, onsdag 18.30,

vid Breidablick i Finström. Terränglöpning, 1 km, för P/F 7-15 år. Anmälan senast 18.00. Vi bjuder på korv och saft.

■ **Mariehamns gymnastikförening:** Höstmöte onsdag 19.00 i Idrottsgårdens konferensrum. Stadgeenliga ärenden. Alla medlemmar välkomna.

■ **ÅID-cykel:** Anmälningar till Vätternrundan 2010, 18-19 juni, senast 30 september till Kenneth Hellsten EKUM 23906 eller ÅID:s kansli 19170.

■ **ÅID-orientering:** Åbolandskampen söndagen 27 september vid Sportkila i Sund. Första start 09.00. Anmälan till ÅID:s kansli senast fredagen 18 september 14.00 till ÅID:s kansli tel. 19170, 23190.

■ **ÅID-skidor:** ÅM på rullskidor klassisk stil söndag 27september kl.11.00 i Eckerö. Start och mål vid Käringsund Resort och Conference. Damer 20 km, herrar 26 km, inlines motion 26 km. Sista deltävlingen i rullskidscupen. Anmälningar till ÅID:s kansli tel.19170 senast onsdag kl.16.00.

TV-programmet

6.15 Agenda (R) [6040919]
7.00 Rapport [63396]
7.07 Regionalt [202237342]
7.28 Gomorron Sverige [390119822]
10.30 UR [8397209]
13.00 Rapport [81735]
13.05–13.35 Älskade, hatade förort (R) [107613]
14.40 Väsenpumpen (R) [1852919]
FILM Svenskt drama från 2007. I rollerna: Lars-Erik Berenet.
15.40 Den glade skomakaren [9147919]
FILM Svensk komedi från 1955. I rollerna: Arthur Fischer, H Pettersson.
17.00 Rapport [66803]
17.05 Gomorron Sverige [424716]
17.55 Älskar dig för evigt? (R) [86648]
18.25 Mitt i naturen (R) [94613]
18.55 Sportnytt [4332290]
19.00 Rapport med A-ekonomi [94464]
19.10 Regionala nyheter [5374735]
19.15 Go'kväll [743648]
20.00 Kulturnyheter [40613]
20.15 Regionala nyheter [4350735]
20.30 Rapport med A-ekonomi [822]
21.00 Den stora resan [19236]
 Svensk realityserie. Det verkliga äventyret börjar nu.
22.00 Andra Avenyn [99377]
 Svensk dramaserie från 2009.
22.45 Happy Handsome and Unknown [400188272]
 Om Peter Jöback.
23.45 Allt en tjej vill ha [8803993]
FILM Amerikansk komedi från 2003. I rollerna: Colin Firth.
1.25 Kulturnyheter (R) [2584052]
1.40 Livvakterna (R) [4972149]
2.40 Jag och min familj (R) [3673323]
3.10 Studio 60 on the Sunset Strip (R) [3059472]
3.50 Det förflutna hälsar på 1809 (R) [1738491]
4.20 Älskade, hatade förort (R) [9243526]
4.50–5.50 Long distance love (R) [5955052]

10.30 24 direkt [27538174]
16.20 Mode-huset Chanel (R) [6272025]
16.50 Snabbare än snabbmat (R) [6262648]
17.20 Fotbollskväll (R) [97803]
17.50 Perspektiv [66396]
 Även 26/9.
18.20 Nyhetstecken [2700532]
18.30 Oddasat [61209]
18.45 Uutiset [932445]
19.00 Seriestart: Historiska resmål [99280]
 Historiskt historieprogram i sju delar. Del 1 av 7. I dagens avsnitt: Australien.
19.55 Rapport [8763218]
20.00 Vem vet mest? [6174]
 Frågesport. Rickard Olsson leder de tävlande genom SVT:s frågesport som kan handla om allt från ABBA till atomer. Programledare: Rickard Olsson. Även 27/9.
20.30 Out of practice (R) [49435]
 Amerikansk komediserie från 2005. Del 17 av 22. Oliver och Ben var båda småkära i Kathy när det begav sig.
20.55 Anslagstavlan [9816445]
21.00 Dr Åsa [3714]
 Hälso magasin. Del 6 av 8. Genernas makt över hälsan. Kommer du att drabbas av cancer? I dag finns gentester där man kan testa om man bär på en genetisk sårbarhet för att drabbas av olika sjukdomar. Även 24/9, 26/9.
21.30 Debatt [9025]
 Del 6 av 17. Programledare: Belinda Olsson. Även 23/9, 26/9.
22.00 Aktuellt [6938]
22.30 Svenska dialektmys-terier (R) [5209]
 Svensk språkserie från 2006. Del 7 av 8. Gnällbältet. Även 23/9, 25/9, 26/9.
23.00 Sportnytt [82754]
23.15 Regionala nyheter [6621025]
23.25 Rapport [1207984]
23.30 Little Britain USA [72377]
23.55 Världen (R) [617984]
0.45 Alla tiders kartor (R) [98147217]
0.50 Underverk i världen (R) [98146588]
0.55–1.55 Sverige! (R) [4327830]

7.30 Montel Williams show [7655321]
8.25 Spin City (R) [9245735]
8.55 Alla älskar Raymond [8613483]
9.25–9.50 How I met your mother [8221919]
10.40 Rachael Ray [4549261]
11.30 Våra bästa år [1321396]
12.25 Top model Australien [8937735]
13.20 How I met your mother (R) [4477613]
13.45 Alla älskar Raymond (R) [341396]
14.15 Oprah Winfrey show [622822]
15.10 Extreme home makeover [9190919]
16.05 The Tyra Banks show [4583532]
17.00 Top model Australien [804754]
18.00 Hell's kitchen [702342]
19.00 Navy CIS [918396]
 Amerikansk kriminalserie från 2003. Del 6 av 23.
20.00 2 1/2 män [847209]
 Amerikansk komediserie från 2008. Del 3. Alan, Jake och Charlie bestämmer sig för att pröva på nya saker.
20.30 2 1/2 män [839280]
 Amerikansk komediserie från 2008. Del 4. Alan är övertygad om att det är en dålig idé av Charlie att träffa hans receptionist. Även i natt.
21.00 Superstars [532990]
 Svensk underhållning från 2009. Del 4 av 9. Programledare: Reneé Nyberg, Ola Wenström. Även 26/9.
22.00 The mentalist [538174]
 Amerikansk kriminaldramaserie från 2008. Del 19 av 23. När en filmproducent i Hollywood mördas kallas CBI in för att utreda fallet.
23.00 Hell's kitchen [552754]
0.00 Navy CIS (R) [981217]
1.00 2 1/2 män (R) [7033033]
1.25 2 1/2 män (R) [3209033]
1.55 Spin City [2175168]
2.20 The unit [3732149]
3.10 Drew Carey [8695762]
3.35 The riverman [2192168]
FILM Amerikansk thriller från 2004. I-rollerna: Bruce Greenwood, Sam Jaeger.
5.05–6.00 Montel Williams show [9731323]

6.15 Hitta hem (R) [24468209]
 Även 27/9.
6.50 Nyhetsmorgon [85480919]
11.00 Nyhetskanalen [207087]
11.05 Efter tio [4617759]
12.00 Nyhetskanalen [978938]
12.05 Efter tio, forts [7916174]
12.55 Hem till gården [734716]
13.20 Hem till gården [1089396]
13.55 Nyhetskanalen [2091396]
14.00 Trav [870803]
14.25 Förlösningsskliniken [7905025]
15.30 Nyhetskanalen [151700]
15.35 Små i stora världen [1959342]
16.05 Ghost whisperer (R) [2991629]
16.55 That '70s show (R) [6704803]
17.25 That '70s show (R) [959803]
17.55 Kändisdjungeln (R) [8890551]
18.55 I nöd och skuld [6629551]
 Kanadensisk livsstilsserie från 2006. Del 1 av 13.
19.20 Keno [801483]
19.30 Lokala nyheter [186700]
19.35 Lokalt väder [3498209]
19.40 Ekonominyheter [5233280]
19.50 Vädret [5239464]
20.00 Nyheter [838551]
20.30 Samantha (R) [837822]
 Amerikansk komediserie från 2007. Del 6 av 15.
21.00 Idol 2009 [530532]
 Svenskt underhållningsprogram från 2009. Del 9 av 27. Även 27/9.
22.00 Kändisdjungeln [536716]
 Svensk underhållningsserie från 2009. Del 12 av 16.
23.00 Nyheter [331803]
23.25 Sporten [8798087]
23.35 Vädret [9168862]
23.38 Lokalt väder [309168862]
23.40 Heroes [4356396]
0.40 Jordan, rättsläkare (R) [8592052]
1.35 Anna Pihl (R) [8584859]
2.30 Arkiv X (R) [4080762]
3.15 Advokaterna (R) [4443491]
4.00 Greetings from Tucson [2651120]
4.25 Greetings from Tucson [8603120]
4.45 Commander in chief (R) [8251946]
5.30–6.15 Ice road truckers (R) [7280743]

6.00–10.00 Godmorgon med A-laget
13.50 Mat med Tina
14.30 Ett med mobilen
14.40 En dag med.
14.50–14.55 Hamburgare
 Del 5 av 5. Mat som rest långt.
16.56 Toppform
 Del 3 av 12. Programledaren Blossom Tainton Lindquist står inför sin hittills största utmaning.
17.25 Gröna rum
 Smarta tips för kolonister och andra som odlar i stan.
17.55 TV-nytt
18.00 BUU-klubben
 Del 1 av 5. Ullas ulliga underkur. Vera utan vänner. Lille Björn Sol: Den svarta fågeln.
18.30 Dok: Qadir, en afghansk Odysseus
 Qadir var 17 då talibanerna invaderade hans hemstad.
19.25 Norge runt
 Hammare och spik. Vaktmästaren, kabaréartisten Tom Jackie Haugen skapar konstverk av metallskrot.
19.30 TV-nytt
19.55 Sportnytt
20.00 I jaguarens rike med Nigel Marven
 Del 4 av 5. Hotet mot jaguarena.
20.45 Danmarks vilda djur
 Kungsfiskaren är en av de färggrannaste fåglarna i Danmark.
21.00 Sportmagasinet
 Människor i idrottens värld.
21.30 Pinsamt
 Del 4 av 10. Bornholm. Dansk komediserie om den tillmötesgående Frank som alltid lyckas trampa i klaveret.
21.55 5 minuter
22.00 TV-nytt
22.10 Höök
 Svensk kriminalserie.
23.10 Oddasat
 Nyheter på samiska. Textning till svenska och finska.
23.25–23.45 Filmfestivalen
 Amerikansk komediserie. Del 4 av 6. Då den andra visningen av Rufus film misslyckas och för honom till sammabrottets brant, bjuder de ryska distributörerna Petrovitj på tröst.

ÅLANDSKANALEN

KI 18.30, 19.30, 21.30, 22.30, 23.30

Nyheter och Rakt på.

ÅLANDS RADIO 91.3 MHZ
 6.45–10.00 Gomorron. 6.50 Beträktelse. 6.55 Ålandsnytt. 7.00 Aktuellt. 7.30 Ålandsnytt. 8.00 Aktuellt. 8.30 Ålandsnytt. 9.00 Musikaletten. 9.30 Ålandsnytt. 9.45 Sagostunden. 10.00–15.00 Mittpådan. 10.30 Ålandsnytt. 11.30 Ålandsnytt. 11.40 Musik. 11.45 Låshörnan: I kamp med havet. 12.00 Aktuellt. 12.10 Musik. 12.15–12.30 Kulturen. 13.00 Ålandsnytt. 13.03 Rätt skall vara rätt. 14.00 Ålandsnytt. 14.03 Lyssnarnas telefonönskemusik. 15.00 Ålandsnytt. 15.03 Min musik. 16.00 Aktuellt. 16.15–17.45 Åland i dag. 16.15 Panorama. 17.00 Ålandsnytt. 17.45 Kulturen. 18.00 Aktuellt. 18.03 Ålandsnytt. 18.06 Musik. 18.30 Gäst i Gomorron-studion. 18.40 Musik. 19.00 Ålandsnytt. 19.10 Åland i dag. 20.00 Ålandsnytt. 20.03 Åland i dag. 20.40 Låshörnan: I kamp med havet. 20.55–21.00 Beträktelse.

Livsödet i generna

Kan man ta reda på om man i framtiden kommer att drabbas av cancer? **Åsa Wilbäck** tar i "Dr Åsa" en titt på genernas makt och vad arv respektive miljö spelar för roll för vår hälsa. **SVT2 21.00**

Lagkapten med ett stort leende

Den gamle hjältelmålvakten **Thomas Ravelli** är tillbaka i strålkastarljuset. Som lagledare i "Superstars" ser han till att peppa sina lagkamrater. **TV3 21.00**

Se det med egna ögon

www.24.ax

5.45 Livet på spel: hemligheterna med lycka [3518280]
6.25 Ettans morgon-tv [84917445]
9.30 Coronation Street [4244551]
10.15 Kungskonsumenten [8562754]
10.45–10.53 Berättelser från en plats: Barnträdgårdsmuseet [8995193]
11.00 Tv-nyheter [82483]
11.05 YLE News [4054445]
11.10 Läkarcentralen på Clarence Street [3650667]
 Eds uppbrott har vänt upp och ner på läkarstationen och Cathy förstår inte ett skvatt.
12.00 Ettans morgon-tv: Dagens rubriker [73434]
13.00 Tv-nyheter [76803]
13.05 Bankrutt [7018261]
14.05 Efter skogsbranden [1770209]
 En del växtarter har anpassat sig till de skogsbränder som inträffar allt emellanåt.
14.30 Javisst, herr minister (R) [9938]
 15.00 Tv-nyheter [60613]
15.05–15.55 Herrskap och tjänstefolk [4945483]
16.00 Mot [4483]

16.30 Finländsk antikrunda [5716]
17.00 Tv-nyheter [61358]
17.08 Läkarcentralen på Clarence Street [300545648]
18.00 Tv-nyheter och väder [1731]
18.30 Prisma Studio [8280]
 Aktualitetsprogram om vetenskap.
19.00 En fascinerande värld: Storbritannien [8006]
20.00 En sann historia: Kvinor utan vingar [919]
20.30 Tv-nyheter och väder [36464]
20.55 Sportrutan [9241025]
21.00 Tess av d'Urberville [94261]
21.55 När Lusitania sänktes [2121532]
23.25 Tv-nyheter [3168993]
23.30–0.20 Prisma: Hur mycket är din kropp värd? [37551]
 Lik har i sekler använts vid medicinsk undervisning. Det är fråga om stora pengar i likaffärerna, för förfrågan på organ överskrider utbudet.
4.00–5.55 Nyhetsfönster

6.00 Tellus-frågesport [7903006]
6.50–9.00 Lilla tvåan [22398984]
9.00 Oddasat [72532]
9.15 Regionala nyheter [5362193]
10.35 McLeods döttrar [3055803]
11.20 Smakresa: Kylie Kwong i Kina [1451174]
11.45 På riskgränsen: Transporternas kungar [6916938]
12.35 En naturfotograf i fara [3607290]
12.55–14.19 Inspektorn på Siltala **FILM** [9704174]
 Finskt drama från 1934. I rollerna: Jalmari Rinne, Hanna Taini.
14.25 Där björkarna susa (R) [1346532]
15.15 Treklovörn [5267377]
15.40 Galen grej [5331071]
16.10 Lilla huset på prärien [8587358]
17.00 Will & Dewitt [99006]
 Endast för inbjudna gäster.
17.23 Lilla tvåan [300555880]
18.00 Smultronstället [95025]
18.50 Tv-nyheter [1393822]
19.00 Regionala nyheter [79613]
19.10 Sportrutan [6024342]
19.15 Tvåans höstväder

[6127483]
19.20 Akuten [5340648]
20.00 Man-nen utan hustru [21803]
 De ogifta husbönderna söker sig en fru allt intensivare. Vävarerna Olga gör ett testamente och redovisar för sitt liv.
20.50 Finland express: på begäran av publiken [2264735]
 Finland – ett land med tusen berättelser.
21.00 Aktuella Tvåan [70193]
 Diskussion, kommentarer och kritik kring veckans teman.
21.50 Tv-nyheter, väder och sport [7213754]
22.05 Dirty Harry [1519993]
FILM Amerikansk kriminalfilm från 1971.
23.45 Comedy Inc. [3753844]
0.05 Dolt ord [8346694]
1.00 Tellus-frågesport [1083859]
2.00 Frågespel [5229965]
3.00 Dolt ord [5223781]
4.00 Sudoku [5209101]
5.00–6.00 Frågespel [5210217]

5.30 Väder [8623006]
6.05 Studio55 [6402358]
6.25 God morgon Finland [57848071]
9.10 Studio55 [4780006]
9.35 Vad ska vi äta idag? [7444613]
9.40 Känslor och dofter [6403735]
10.25 Eurojakten [5921844]
10.35 Emmerdale [4204261]
11.00 Emmerdale [634822]
11.30 Köpkanalen [717754]
12.30 Astro-tv [244984]
12.50 De vackra och de djärva [651498]
13.15 De vackra och de djärva [5176483]
13.40 Vad ska vi äta idag? [5018358]
13.45 Godmorgon Finlands bästa bitar [334700]
14.10 Nöjesnytt [8920990]
14.15 Alf [472498]
 Släktrådet.
14.45 Läkarna [3296551]
15.35 Lärningen [7561532]
16.30 Eurojakten [403993]
16.55 Nyheter [5593193]
17.00 De vackra och de djärva [438280]
17.25 Vad ska vi äta idag? [5581358]

17.30 De vackra och de djärva [428803]
17.55 Dagens jobb! [1727735]
18.00 Emmerdale [461938]
18.30 Emmerdale [446629]
19.00 Sjuans nyheter [907735]
19.20 Dagens väder [179396]
19.30 Dolda liv [114483]
20.00 Starter Wife [288667]
 Amerikansk dramaserie. Hemlösa.
21.00 Lipstick Jungle [806087]
 Amerikansk dramaserie om tre karriärkvinnor som balanserar mellan arbetets och privatlivets krav.
22.00 Tians nyheter [364006]
22.15 Dagens väder [5475648]
22.20 Resultatrutan [1419025]
22.30 C.S.I. New York [810280]
 Amerikansk polisserie. Se tiden an.
23.30 Förhandlarna [816464]
 Amerikansk serie om FBI:s gisslanförhandlare.
0.30 Tredje stenen från solen
1.00 Eurojakten [8917304]
2.00–5.30 MTV3 Chat [84563149]

RIKSNYTT

Tuffa tider. Rederierna på Östersjön rapporterar om relativt bra siffror på passagerarsidan, men på fraktsidan talas om en nedgång på uppemot 25 procent.
Foto: ERKKI SANTAMALA

Motvind för färjerederierna

Lågkonjunkturen pressar färjerederierna som seglar i kraftig motvind. Den stora nedgången för exportindustrin i Sverige och Finland slår hårt mot lönsamheten, även om sommarsäsongen blev hygglig för rederierna.

Under sommaren strömmade passagerarna till och det gällde främst utländska turister som lockades till Sverige på grund av den svaga kronan. Men den svaga fraktmarknaden har hittills i år pressat lönsamheten hårt och det finns ingen vändning i sikte.

Stena har varslat

Svenska Stena Line tvingades nyligen varsla 200 anställda om uppsägning på grund av färre passagerare och lägre fraktvolymer.

–Våra fraktvolymer har hittills i år minskat med 20-25 procent och förklaringen är naturligtvis att industrin går dåligt, säger **Joakim Kenndal**, informationsansvarig på Stena Line, till nyhetsbyrån TT.

–Det finns tecken på en viss förbättring. Men det har vi ännu inte sett i våra böcker och därför räknar vi med en tuff höst.

Passagerarna sviker också Stena Line och hittills i år är nedgången runt 10 procent.

–Juli var visserligen en hygglig månad med ett stort inflöde av turister från Holland, Tyskland och Danmark, men det räcker inte på långa vägar för att täcka upp nedgången tidigare i år, säger Joakim Kenndal.

Hård konkurrens

På Östersjön är konkurrensen mellan Viking Line, Tallink-Silja och Finnlines stenhård både på frakt- och passagerarsidan.

–På fraktsidan har vi hittills

i år sett en nedgång med sammanlagt 25 procent för rederierna på Östersjön. Men vi har klarat oss mycket bättre, säger **Carl-Johan Asp**, marknadschef för Viking Lines fraktverksamhet.

Rederiet kan redovisa en lite ökning av antalet passagerare och när det gäller frakten har volymerna ökat med drygt 8 procent hittills i år. Det betyder att Viking Line kommer att redovisa en marginellt försämrad

vinst för det brutna räkenskapsåret 2008/2009.

Flaggat för förlust

Både Tallinkkoncernen och Finnlines, som är stora på Östersjön när det gäller frakt, har dragit ner på sin kapacitet för att kunna möta nedgången i fraktvolymer. Båda rederierna har tappat rejält i fraktvolymer och Tallinkkoncernen flaggade nyligen för att det kan bli förlust i år på grund av den usla fraktkonjunkturen.

Däremot har Östersjörederierna till viss del lyckats locka passagerarna till färjorna med hjälp av en lång rad kampanjerbjudanden och sänkta priser. (FNB)

Många läkare tänker ta vaccinet

■HELSINGFORS. Två av tre finländska läkare planerar att låta vaccinera sig mot svininfluensan. Det visar en enkät som gjorts på den finska läkarwebbplatsen Lääkäriportaali.

En femtedel av dem som svarade visste ännu inte om de vill ha vaccinet och bara 15 procent svarade att de inte vill låta vaccinera sig. Resultatet skiljer sig bjärt från motsvarande enkäter till exempel i Storbritannien. Där visade en enkät som webbplatsen Healthcare Republic gjorde

i augusti att upp till 60 procent av allmänläkarna tänker låta bli att vaccinera sig. De motiverar sitt beslut bland annat med att sjukdomen är så lindrig.

Närmare 1000 personer besvarade Lääkäriportaalis enkät i början av september.

Social- och hälsovårdsministeriet uppgav förra veckan att vaccinet ges först till sjuk- och hälsovårdspersonalen som löper den största risken att bli smittade med svininfluensa. (FNB)

Halonen, Vanhanen och Stubb till USA

■HELSINGFORS. Finlands högsta politiska ledning är i USA den här veckan för att delta i FN:s 64:e generalförsamling i New York.

Den finska delegationen leds av republikens president **Tarja Halonen**. Hon håller Finlands anförande vid generalförsamlingen på torsdag. Statsminister **Matti Vanhanen**

(C) och utrikesminister **Alexander Stubb** (Saml) deltar också i resan.

Under veckans lopp ska Halonen träffa flera statsöverhuvud och FN:s generalsekreterare **Ban Ki-Moon**. Också Vanhanen kommer att träffa Ban Ki-Moon. Stubb deltar bland annat i säkerhetsrådets möte som leds av president **Obama**. (FNB)

Första ryska dödsfallet efter svininfluensa

■MOSKVA. Ryssland har meddelat om det första dödsfallet på grund av svininfluensa. Offret var en kvinnlig läkare som precis hade återvänt från Bulgarien innan hon insjuknade, uppger nyhetsbyrån Interfax.

Kvinnan dog av A/H1N1-viruset i början september. Den

ryska vetenskapsakademien varnar för att det kan finnas betydligt fler fall av svininfluensa i landet än de 90, som officiellt rapporterats. I hela världen hade 3486 dött i svininfluensa fram till i fredags, meddelar världshälsoorganisationen WHO. (FNB)

► LEDIGA PLATSER

► MÖTEN

Öppet centermöte

onsdag 23.9 kl.19.00
i lagtingets auditorium

EU-parlamentariker **Carl Haglund** och medarbetare **Wille Valve** presenterar sig och berättar om arbetet i EU-parlamentet.

Ärenden:
landskapets ekonomi, aktuell politik

Välkomna!

Centern
för Ålands bästa

www.centern.ax • e-post: centern@lagtinget.ax

► LEDIGA PLATSER

Mariehamns

PERSONDATORER AB

Vi söker en driven försäljare med inriktning på dataservice

Mariehamns Persondatorer Ab är ett dataföretag som ger ledande dataservice åt privatkunder och företag på Åland. Vi säljer datorer, skrivare och nätverksutrustning till företag samt även för hemmabruk. Dessutom underhåller vi datautrustning och nätverk åt företag.

Är du rätt person kan du vara med och utveckla vår miljö och dig själv. Du arbetar bra i grupp, tar initiativ och kan arbeta självständigt. Vi erbjuder dig möjligheter att utvecklas i ett framgångsrikt företag (sedan 1983). För rätt person finns mycket goda utvecklingsmöjligheter.

Välkommen med din ansökan **senast 15.10 2009.**

Vid frågor kontakta Ragnvald Grönlund 018-525350,
e-post: ragnvald.gronlund@mdp.ax
eller adress: Uppgårdsvägen 16, 22100 Mariehamn.

► MÖTEN

Power Club r.f höstmöte

Sedvanliga ärenden
behandlas 29.9 kl. 17.00
på Tvärsan.

Välkomna!

Ålands vassaste penna?

**Bor du på Åland och gillar besökare?
Brinner du av berättarlust?**

1 januari 2010 lanseras en nyväsad version av Ålands officiella turistportal: Visitaland.com. Det ska bli en av världens bästa webbportaler inom destinationsmarknadsföring. IT-företaget Exor i samarbete med Södra tornet kommunikation söker skribenter!

Läs på www.sodratornet.se/jobb

– maila sedan jonas@sodratornet.se

Åland Official Tourist Gateway – visitaland.com

”Alla bilister, blända av till halvljus när ni möter oss mopedister i mörkret!

MESS FRÅN 0457.

debatt

Man har varnat för Lissabon-effekten

■**Som inledning** till granskning av Lissabon-fördraget hänvisar jag till den framsynte generalen De Gaulle. I sina memoarer från1970 varnade han oss för möjlig europeisk utveckling som kommer att verka mot folk: ”Vi i västvärlden har redan under tio års tid fått följa hur ekonomiska och finansiella nätverk skaffat sig allt mer makt. Därför kan man säga att vi inte mera ritigt lever i demokrati”. Jämförelsevis, såsom jag påpekat redan två gånger tidigare, klarare kan man inte beskriva andan i unionens strävanden än det görs i artikel 50 som sorterar under Lissabonfördragets bestämmelser om fri rörlighet för personer, tjänster och kapital:

”Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska fullgöra de uppgifter som tillkommer dem enligt ovanstående bestämmelser, särskilt genom att avskaffa (!) sådana administrativa förfaranden och sådan administrativ praxis som har sin grund antingen i inhemsk lagstiftning eller avtal som tidigare har ingåtts mellan medlemsstaterna och som skulle kunna hindra etableringsfrihet om de behölls.”

Nu kokar det i hela Europa angående Lissabon-fördraget och vad gör vi? I Finland har både f.d. EU-ombudsman **Jacob Söderman** och professor **Allan Rosas** begärt att det nu aktuella utskott, som förbereder förändring av Fin-

lands grundlag, skulle också redogöra för på vilket sätt Lissabon-fördraget påverkar hela den finländska lag- stiftningen och att detta skulle inskrivas i själva grundlagen. I klartext: det här har inte gjorts och man har inte ens tänkt göra det, helt otroligt ! Och i ett sådant här läge tror sig Åland åstadkomma något i samarbete med regeringspartiet SFP? Men nu har Tyskland för sin del gjort det med pondus, vilket jag kommer att redogöra för per olika politikområden. I Frankrike (t.ex. www.lobservatoiredeleurope.com) är ett av de vanligaste konstateranden att fördraget betyder i praktiken en massiv överflyttning av makt till EG-

domstolen i och med att den europeiska lagstiftningens företrädare betonas och EU blir en juridisk person med rätt att avtala i internationella ärenden. Det här betyder att Åland inte har någon chans att påverka de stora frågorna via några assistenter och inte ens med egen parlamentsplats. Redan den 6.7.2005 ställde Europaparlamentets oppositionsledamot Jeffrey Titford en fråga till kommissionen (http://www.europar.europa.eu): ”I och med att Frankrike och Nederländerna klart och tydligt förkastat fördraget , skulle kommissionen kunna bekräfta: 1. med vilken legal auktoritet fortsätter kommissionen med projekt

såsom europeisk åklagare, utomeuropeisk diplomatisk service, europeisk rymdprojekt, europeisk försvarsbyrå och beväpnade snabbinsatsstyrkor, byrå för europeisk byrå för grundläggande rättigheter, europeisk poliskår och europeisk flyktingpolitik 2. och påpeka vilka klausuler i budgeten som berättigar till dessa projekt?

Varje läsare med självbevarelsedrift rekommenderas spara denna och följande av mina insändare för att sedan kunna jämföra dem med besked från representanter och politiker, från det första av **Carl Hagman** (vecka 38) till och med nästa val. **Merja Renvall** (nr 1)

Per månad, inte per år

■**I dagens** Nyan fanns en insändare från **Britt Lundberg** om ett fritt taxisystem. Dessvärre fanns ett direkt fel i insändaren. **Den** avgift som varje tillståndsinnehavare betalar för att Mariehamns Taxi skall kunna tillhandahålla växelpersonal är 600 euro

per månad, inte per år, som nämndes i insändaren. En avsevärd skillnad! Även reklamintäkterna från fordonsreklamen används för att vi skall kunna hålla nere vår månadskostnad. Med vänlig hälsning **Mariehamns Taxi**

Nolltolerans för rattfylla

■**Än en** gång någon som åkt fast för rattfylleri och opponerar körförbudet med att personen behöver körkortet i sitt arbete eller att barnen måste till dagis. Är det först när man åker fast som man blir medveten om att körkortet behövs, behöver man inget körkort överhuvudtaget. Det är fortfarande för låga straff för rattfylleri, med tanke på att oskyldiga människor kan vara på fel plats vid fel tillfälle. Det är inte rattfylleristen det är synd om. Denne har ju själv valt att köra bil full och får ta konsekvenserna av sitt handlande. Nu i helgen var det en rattfyllerist som körde rakt in i

Sollans cafés uteservering. Tur att ingen satt där just då. Vid förra valet lovades det ju att det skulle arbetas på att få högre straff för dessa brott. Vad hände med dessa löften? Måste det hända ett dödsfall innan det blir noll tolerans med rattfylleri? **”Frågvis mormor”**

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

■ ■ Utrop i högtalarna på Ålands Landsbygdscentrum, på Skördefesten: Om de va nänn som sku åk me 14:40-bussen så har den gått! **Cyklist.**

■ ■ En fråga till Rolf B. Daniels-son som skrev i fredagens tidning att personalen på ÅHS får gå billigt till tandläkare; vad har du för underlag till detta påstående? Största delen av personalen på en av de större avdelningarna på ÅHS går privat till tandläkare och betalar lika mycket som alla andra! Vilka andra förmåner menar du att vi har? Tacksam för upplysning. **Mvh ÅHS-anställd.**

■ ■ Jag vill ge en motorcyklist en stor ursäkt. Jag körde ut framför Dej i Byttböle-vägskalet. Jag såg Dej absolut inte, antagligen bländad av den låga solen. Tack vare att du behärskade cykeln på bra undvek du en hemsk olycka. **0400.**

■ ■ Varför måste inte vissa busschaufförer köra bussen runt stan när andra busschaufförer gör det? Nu kör en in till bussplan vid Strandgatan. Och kommer man inte ihåg att stiga av där så åker man med till bussplan och då blir jag försenad till mötet på dagkliniken. Det vore ju bra om alla busschaufförer kunde köra stan runt. Samma

sak är det om jag skall till mentalvårdsbyrån. Jag kommer för sent därför att busschauffören inte orkar köra stan runt. **Förbannad.**

■ ■ L. Natten till söndag tog du ett fast grepp om mitt nackhår innan ni drog. Undrar var du är nu, har tänkt på dig hela dagen. **050.**

■ ■ Dagens ris till min ”adoptivson” som stal av mig igen i fredags. **Fattig hjälpande pensionär.**

■ ■ Grattis till mamma Mervi på namnsdagen! Kramar och välgångsönskningar med kärlek! **Dina barn.**

■ ■ Du singelman! Jag har nog över 30 år kvar till tantålder, men skicka ditt CV, tandkort och ögonfärg så tar jag ställning till huruvida du håller måttet. **Kvinna.**

■ ■ Vakna Harry Jansson ur din sagodröm! Jag får nog kritisera dig vid behov. Tror du faktiskt att ca. 1.000 mark, 175 euro är en struntsumma att få i månaden? I misstag? Vi som lever på exinstensminimum tycker inte det.

Försök inte strypa de lagliga fria orden om politikernas förehavanden. **Rättvis behandling.**

■ ■ Jag läste att flera som överskridit hastighetsbegränsningen fått stora böter mellan; 1.700 euro-800 euro! Det är bra! Mycket bra! Och dessutom fick dom körförbud flera månader! Mycket bra! Detta är ju det enda sättet att få såna att begripa att man inte skall köra för fort vid hastighetsbegränsningar! **Kör istället efter väglag och sikt.**

ENGÅNGSERBJUDANDE

Använd kupongen du fick hem med Nyankortet

EL SHADDAI

-25% på valfri vara

Erbjudandet gäller t.o.m. 31.1.2010

Nyankortet sätter guldant på till 200

■ ■ Varför har ÅHS patienter, som skulle kunna vara på Gullåsen, på dyr vård i Uppsala och i en lägenhet vid Bättringsvägen? En miljon mark

kostade det per år att vårda en bångstyrig gubbe där per år som kan tala och gå om han vill. Bekvämast med fullservice i sängen. Det finns nödvändiga operationer och psykvård det skall satsas i stället på. **Förstånd.**

■ ■ Staden måndag morgon 6-7. Säsongen osynliga cyklistar påbörjad. Cykellampa kan man köpa för 5 euro och uppåt. **040.**

■ ■ Oj oj oj va förskräckligt, tidningen kommer för sent! Vad bra, då har ni ju något att klaga på. På Kökar får vi tidningen kl 16. 30. Halva dagens tv-program är förbi. Har någon klagat? Nej, de ska inte klagas på bagateller. **Livsnjutaren.**

■ ■ Jag vill också lära mig japanska! Kan man göra det på Åland? **0457.**

■ ■ Sjukt hur människor ser ner på djur. Självklart är barn, hundar, katter, möss, spindlar osv. lika mycket värda. Vad ger dig rätten att bestämma vem som är värd mest? **Kanin.**

■ ■ Hör du 040, nu har du tjuatat i veckotal om hk hit och dit. Bara för att någon moppe kört om din japanska herrgårdsvagn så ska du inte vara ledsen i ögat du kan få en snuttefilut av mig så blir det bra ska du se. Förresten jag har 600 hk i min lastbil det du. **Mvh plåtöra.**

■ ■ Min höft, min höft! **0457.**

■ ■ Hej du 0457, om vill att någon ska hålla om dej och älska dej bara en natt! Är du kille eller tjej? Tror du skickat en del mess tidigare? **0457. Förstånd.**

■ ■ Alla bilister, blända av till halvljus när ni möter oss mopedister i mörkret! **0457.**

■ ■ Digitalkamera upphittad utanför Guldviva i Sjökvarteret. Inlämnad till polisen. **040.**

■ ■ Förslag till Anna och Paul Anka: Om ni får en son, döpa honom till Kalle! **M. Pigg.**

■ ■ Borttappat. Brun/rosa-blommig ryggsäck med innehåll, glasögon, badkläder, jobbpaper mm.. Hittelön eller lämna till polisen. **04573425131.**

■ ■ Fail Linus! FAIL! **Perander.**

■ ■ Kära A-M A! Vi som verkligen inte måste ta bilen kan försöka ta oss i nacken för en dag, men det finns såna som har sådana jobb att dom måste ha bilen! Eller ska dom strunta i att gå på jobb tycker du? **H: Cyklisten.**

■ ■ Ett stort tack till Arken för fredagen. Riktigt mysigt med lite nertonad belysning i lobbyn var det. Och en grymt bra Dj hade ni ordnat, hoppas vi får höra honom flera gånger! **0457.**

NYANS ROS

...till **tandjouren** som i lördags befriade mig från en smärta utan like. Professionella medmänniskor! Tackar **hon från Föglö.**

...vill vi ge till **Rosita** för den underbara klänningen, Cityblommor för dom fina blommorna, **Sandra** på Gita salongen för fin uppsättning av håret + make-up, **Bo-Erik** för den njutningsfulla färden med Mosse, **prästen Karlsson** för dom fina orden, **kantorn Sjölund** för fina musiken, **Restaurang Nautical** för den överutsökta maten och **alla gästerna** som gjorde vår dag till ett fint minne. **Herr och Fru Johansson.**

...till de mysiga **killarna** som önskade välkommen på Limnäs Gärd. Trevligt!

...till **Arne Pettersson** som har orkat leva och klarat av utbildningen och arbeten trots sin mamma. En **vän.**

...till **Ragni Pettersson** för din gästfrihet. P. S. Du är underbar som orkar med dina ”barn”. Kram **Mervi.**

...till **eleverna** på Restaurangskolan. Maten var superb och vi var mäktat imponerade av den fina service och kunnande, trots er korta tid i skolan. Fortsätt i samma stil och ni blir alla stjärnor inom branschen! => **Mycket nöjda matgäster.**

...till **pojarna** som hjälpte mig att byta däck en tidig morgon vid Jomala kommunalkansli hälsar **röda Fiestan.**

■ ■ Till du som klagar på skrikande grannungar mitt i natten. Jag tror nog föräldrarna gör så gott de kan, jag tror de är 100 ggr så trötta som du. Sov med öronproppar, det går över. **En annan förälder.**

■ ■ Det är just därför Nyan behövs. Vågar gräva och ta fram obekväma saker. Typ H. Jansson och hans ”felaktiga ”arvode. Där har ju Åt ofta bundna händer och är tysta! **H prenumerant av båda tidningarna.**

■ ■ Idag kör jag bil! Jag visar ingen ånger. **Stolt bilist.**

■ ■ Tusen Tack till M. Liewendahl På Ålands Bil & Plåt Ab för hjälpen åt damen med bucklan på måndagen! **040.**

■ ■ Hej på er alla ålandsspojkar. Innan ni åker till Thailand. Så läs boken ”Pengar Nummer Ett. Den skandinaviske mannens överlevnadsguide i Thailand.” av Neil Hutchison. **0457.**

■ ■ Du som fick nya grannar i våras! Jo man har väl rätt till att sova men jag förstår inte hur man kan klaga på ett barn. Inte kan en förälder göra något åt sitt barn som vaknar och skriker, kanske barnet har drömt en mardröm. Det förstår nog vem som helst. Var ska vi barnfamiljer bo då? I ett isolerat hus långt från människor. **Maria, arg förälder.**

HÄLGE

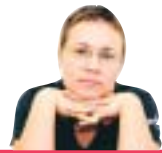

ZITS

” Ifall Björn Vikström väljer att skärpa linjen mot kvinnoprästmotståndarna ger valresultatet honom mandat att göra det.
JOHN-ERIK JÄNSEN, VÄSTRA NYLAND.

ledare

Nina Fellman
Epost: nina.fellman@nyan.ax
Telefon: 528 441

På nytt

Cecilia Lindvall

Dags föda status som ger förtur

Jag är på väg från Kapellskär till Stockholm och en kvinna håller som ivrigast på att fälla ihop sin barnvagn. Den ska få plats i ett av vikinglinebussarnas bagageutrymmen.

För att vara helt ärlig ser jag, medan hon faller ihop sin vagn, mitt tillfälle att stuva in min egen, väldigt lilla, tygväska vid sidan om det faktiska enorma utrymme som finns till förfogande. Vi får båda plats. Både jag och mamman.

Men hennes tunnelseende gör att hon inte ser ett dyft förutom sitt eget huvudsakliga mål att på guinness rekord-tid få in sin barnvagn.

Hon hetsar och börjar trycka in den medans jag står där och nästan själv trycks med. När min tygväska börjar se slutet (vagnens hjul trycker ihop hela väskan) får jag agera, sträcker mig efter min väska och säger:

– Ursäkta, jag kan flytta på den här först.

Då kommer det. Rakt i ansiktet. (Bildligt talat, för hon har ingen tid att vända huvudet åt mitt håll vilket är 30 grader.)

– Ursäkta jag har bråttom, jag är mamma! Va???

Nästin till chockad blir jag stillastående med min väska och stirrar in i hela mamma-skineriet. Du är mamma?! Ska jag godta ett klumpigt tilltag för att du har fött en unge eller två och nu behöver ta hand om dem? Är jag nedsänkt i någon sorts fått-barnhierarki? Ska mammor ha förtur när de är ute bland folk – och bara ersätta närmast hänsynslöst beteende med ursäkten att de är just mammor?

Ursäkta men jag är dotter! Jag kan fortfarande vara extremt obstinat, lättirriterad och framför allt stressad för att jag måste hålla koll på min egen mamma att hon inte villar bort sig i stora stygga Kapellskär. (För denna mammans två barn stod tyst och snällt och väntade, hållandes i hand, på att hon skulle lägga in deras vagn.)

Bara för det skulle jag inte ursäkta mig enligt ovanstående exempel.

Fast tänk om jag har gångfobi? Jag mår dåligt av att sitta vid gången, mår illa lätt etcetera etcetera. – Ursäkta jag har bråttom, jag är en fönstersittare! och därmed rök en medpassagerares väska med innehåll...

Jag kanske drar detta ganska långt. Det gör inget att mamman i Kapellskär råkar förbise min väska. Hon är stressad. Hon har två barn att se efter, på egen hand, och kanske har hon haft en riktigt jobbig dag. Hon har kanske tidigare varit med om något dramatiskt, tappat bort ett barn under en shoppingtur, en resa eller något liknande.

Det är okej. Förklaring behövs inte heller. Men säg för guds skull inte att du är mamma och därför, därför, ska det vara okej. För det är det inte.

Själv ska jag fundera på om det är dags. Dags att föda status som ger förtur. För ska det vara så är det bäst att hänka på. Att vara på andra sidan är inte riktigt lika trevligt.

Är allt tjafs med jämställdhetsarbete och kvotering egentligen bara onödigt paller, något som en vänster-intellektuell elit bara tvingar på så kallat vanligt folk?

Det tycks i alla fall de svenska Kristdemokraternas partiledare **Göran Hägglund** mena. I en debattartikel i Dagens Nyheter går han ånyo till storms mot vad han menar är akademisk, debattörernas och experternas förakt för vanligt folk.

Hägglund skriver: ”I all denna politiska korrekthet finns en gemensam substantiell kärna, att de etablerade normerna vi lever efter är förtryckande och att de alltid kränker någon.”

Och hans lösning är: ”Ytterst handlar detta om att folk har rätt att slippa bli besvärade av den politiska makten av den enda anledningen att de är vanliga.”

Så långt Göran Hägglund. I lördagens Dagens Nyheter svarar **Claes Borgström**, tidigare jämställdhetsombudsman och hittills den enda man som fått motta Feministakademins på Ålands utmärkelse som Årets feminist. Han är en av dem som Hägglund utmålar som ansvarig för det växande normförtrycket i Sverige.

Borgström skriver: ”Eftersom han (Hägglund, red.anm.) på flera ställen pratar om ”genuscertifiering” så syftar han väl bland annat på att kravet på jämställdhet mellan kvinnor och män är ett lite påfunnet rättvisanspråk. Det är ett lika fantastiskt som okunnigt påstående.

Några fakta, Göran Hägglund, om förtryckstruktur. (...) Kvinnor utför två tredjedelar av allt arbete i världen. För det får de tio procent av världens inkomster. De äger en procent av produktionsmedlen. 75 procent av världens analfabeter är kvinnor. Sju av tio som går hungriga är små flickor.”

Debatten är naturligtvis en del av det politiska spelet i Sverige

I luciatåget. Hade detta hänt på Åland, att en hbt-förening deltar i det traditionella lucia-tåget, om inte våra uppfattningar om hur saker är gång på gång ifrågasatts? Bilden är från år 2007. Arkivfoto: JONAS EDSVIK

mellan opposition och regering, men den blottar också ett intressant problem.

Ska man tycka att saker är bra som de är, för att det alltid varit så och känns ganska bekvämt och lagom, eller ska man peta i och gräva och undersöka och argumentera för att försöka förändra? Lever vi i ett bra samhälle om vi är sådär lagom hyggliga med varann, men inte riktigt gillar att någon kommer och säger åt oss att vi genom vår passivitet och ovilja att förändras deltar i en förtryckande struktur som vi på något sätt har ett ansvar att förändra?

För att kunna svara på frågan krävs kunskap. Och kunskap kräver att man ställer frågor. Vad gäller jämställdhet har frågorna ställts och grundligt

utforskats. Svaren är tydliga och odiskutabla. Män har och utövar mer makt, de har mer pengar och högre löner. I Sverige, i Finland, överallt i världen. Ojämställdheten mellan kvinnor och män är så monumental att det är svårt att förstå hur en svensk partiledare kan tycka att de som envisas med att diskutera saken utövar ”normförtryck”.

Ett annat exempel, där vi i Norden sett en glädjande positiv utveckling, är inställningen till homosexualitet. På 1960-talet var homosexualitet en sjukdom. Folk tyckte inte så, de visste det. Förändringen i attityder har kommit genom de många envisa frågorna, de obekväma svaren, det ständiga ifrågasättandet av hur vi tänker.

Måtte vi aldrig, aldrig hamna i ett samhälle där de intellektuella slutar vara besvärliga för att inte upplevas elitistiska och fina i kanten. Och måtte aldrig någon tro att det faktiskt finns en grupp ”vanligt folk” som är dummare och bekvämare än andra, även om de inte formulerar sina tankar i termer av normativitet och strukturer.

Nina Fellman

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Nya Åland

Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag.
Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2008: 7.349 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhets tips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 4444
e-post: redaktion@nyan.ax
Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonssavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449
DISTRIBUTION
Vid utebliven tidning ring Posten tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga tider telefonsvarare.
Nya Åland: tfn 23 444 vard kl 8.30-16.15.
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
fn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Nyhetschef:
Anna Björkroos/Malin Tillström
tfn (018) 528 442
redaktion@nyan.ax
Politisk redaktör: Annika Kullman
tfn (018) 528 455
annika.kullman@nyan.ax
Familjeredaktör:
Patrik Dahlblom/Nina Smeds
tfn (018) 528 451
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportchef: Johan Larsson
tfn (018) 528 462
sport@nyan.ax
ANNONSSAVDELNINGEN
Delice Lindegren
tfn (018) 528 457
annons@nyan.ax
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef:
Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax

TRYCKERI Consa Print Ab, Mariehamn, ISSN 0359-1414

PRENUMERATIONSPRISER
1.2.2009
Fortlöpande helår..... 189 €
halvår..... 97 €
kvartal 49 €

STOPTIDER FÖR ANNONSER				
Publiceringsdag	Eller text & mindre annonser	Annonser större än 600 mm	Färg annonser	
Månd	fre kl 12	tor kl 14	tor kl 14	
Tisd	mån kl 12	fre kl 14	fre kl 14	
Onsd	tis kl 12	må kl 14	må kl 14	
Torsd	ons kl 12	tis kl 14	tis kl 14	
Fred	tor kl 12	ons kl 14	ons kl 14	
Lörd	tor kl 14	tor kl 12	tor kl 12	
Torget: onsdagar kl 12.00.				
Tel. 0600-9-1219. 5,05 € + lsa				
Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäterverket. © lantmäterverket, tillstånd nr 364.				

FRANKRIKE FÖR ALLA SINNEN! PÅ SILJA

Sista minuten 20/9, 22/9, 23/9, 27/9, 29/9 och 30/9: Helsingfors-kryssa från 19€/pers i C dubbelhytt. Läs mera på www.silja.se

Torggatan 14, tel 16 711. Öppet: kl 9.30–17.00

KRYSSA TILL TALLINN!

Tallinn-kryssa fr 27,50€/pers i B dubbelhytt. Sista minuten till Tallinn 20/9, 22/9, 23/9, 24/9

Torggatan 14, tel 16 711
Öppet: kl 9.30–17.00

ÅLANDSTRAFIKEN t o m 31.12.2009

ROSELLA

måndag-torsdag		fredag-lördag		söndag	
M:hamn	Kapellskär	M:hamn	Kapellskär	M:hamn	Kapellskär
08.00	➤ 09.15	07.30	➤ 08.30	12.00	➤ 13.15
16.00	➤ 17.30	12.45	➤ 14.00	18.30	➤ 19.30
15.30	➤ 12.00	18.30	➤ 19.30	17.30	➤ 14.00
22.00	➤ 19.00	12.00	➤ 09.00	23.00	➤ 20.00
		18.00	➤ 15.00		
		23.00	➤ 20.00		

Buss Sto–Kap avg från Cityterminalen 1h 50 min före fartygets avg. Buss Norrtälje–Kapellskär ca 55 min före fartygets avg. Även buss Kap–Sto (färdtid ca 1h 20 min) efter fartygets ank. Bussen går via Norrtälje.

Kontakta vår resebutik för bussanslutning till Uppsala.

Åland-Stockholm dagligen

ÅLAND	STOCKHOLM
01.10 ²⁾ L ➤	06.30
04.35 M ➤	09.40
09.55 ¹⁾ M ➤	15.30
14.25 ³⁾ M ➤	18.55
14.10 M ➤	07.45 ²⁾
23.40 M ➤	16.45
07.45 M ➤	18.00 ¹⁾
03.20 L ➤	20.10 ³⁾

Åland-Finland dagligen

ÅLAND	ÅBO/H:FORS
03.30 ³⁾ L ➤	07.35 Åbo
14.25 ³⁾ M ➤	19.40 Åbo
23.45 M ➤	09.55 Hel
14.10 M ➤	08.45 ³⁾ Åbo
01.00 L ➤	21.00 ²⁾ Åbo
04.25 M ➤	17.30 Hel

M = Mariehamn L = Långnäs

1) Med reservation för charteravg. Kontakta vår resebutik, tel 262 11
2) ISA ur trafik 21.9 kl. 19.50, åter i trafik 24.9 kl. 21.00
3) AMO ur trafik 22.9 kl. 07.35, åter i trafik 25.9 kl. 08.45

Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min före ord avgång. Bokad bil skall vara incheckad och klar att köra ombord senast 30 min före ord avgång.

Storagatan 2, tel 260 11, boken 262 11
www.vikingline.ax

TISDAG 22 SEPTEMBER 2009

| dagens ålänning |

”Lättare flytta hit än pendla nio timmar”

Världen är liten. När dagens ålänning **Patrik Larson** kommer cyklande i Dalbo vet varken han eller jag att vi är så gott som släkt. Men det visar sig att hans svärmor är min sambos kusins sambo. Fast det är först i slutet av intervjun vi märker det.

Patrik Larson cyklar från jobbet på Paf till dagis där hans snart tvååriga son går. Patrik jobbar som kvalitetsgranskare på Paf och har bott på Åland i 2,5 år. Ursprungligen kommer han från Nässjö i Småland men nu bor han i Mariehamn.

Hur hamnade du på Åland?

–Min sambo är åländska. Det var lättare att flytta hit än att pendla i nio timmar.

Förutom jobbet och familjen hinner Patrik ägna sig åt innebandy och golf.

Spelar du med i något innebandylag?

– Nej, vi är ett gäng som spelar på skoj.

Det är alltid intressant att höra vad inflyttade uppskattar mest med Åland. För Patriks

Sambos kusins sambos svärson. Patrik Larson, en förbicyklande dagens ålänning, visade sig vara så gott som släkt med undertecknad.

del är det närheten till havet som är en kontrast till mörkaste Småland.

–Här är också bra väder, mer sol än i Småland. Det kan vara rätt mörkt där i skogen.

Patriks sambo har rötter i Kumlinge och under helgen var familjen till Kumlinge och plockade svamp.

–Det var skönt.

Slutligen får du hälsa till någon.

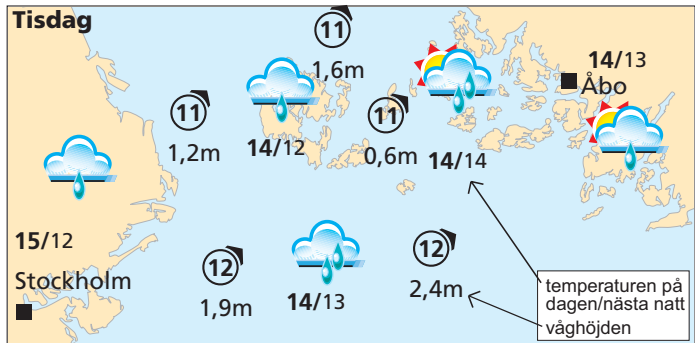
– Då hälsar jag till **Hannes Olin**, min sambos halvbror. Han är sex år och uppskattar det säkert.

(Och det är nu som er alerta reporters åländska stamtavle-spårhund görsig påmind. Snabbt som blixten är släktskapet utrett och hälsningarna framförda även i andra riktningen)

Text och foto:
NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax

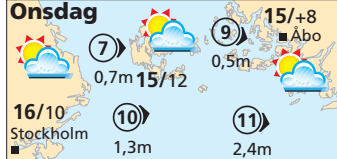
| vädret |

Tisdag

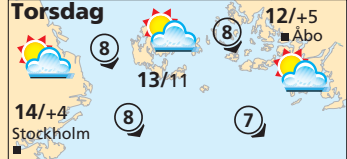
15/12 Stockholm 1,9m
14/12 1,6m
14/13 0,6m
14/14 2,4m
temperaturen på dagen/nästa natt våghöjden

Onsdag

16/10 Stockholm 1,3m
15/12 0,7m
15/+8 Åbo 0,5m
14/13 2,4m

Torsdag

14/+4 Stockholm 8
13/11 8
12/+5 Åbo 7

I går kl 15

	temp.	moln.
Jomala	16	
Åbo	16	
Helsingfors	18	
Stockholm	16	

	temp.	vind	m/s
Nyhamn	14	VNV	5
Märket	15	VSV	1
Kumlinge	14	NNV	3

Vattenståndet i går kl 15

	Föglö	Åbo
	-4 cm	-1 cm

Solen i dag

	Upp	Ner
Mariehamn	7:25	19:38
Helsingfors	7:05	19:18
Stockholm	6:33	18:46

Max/min temp. 14.9 - 21.9. klo 9

	max.	datum	min.	datum
Jomala	+19,3	19.9.	+5,8	18.9.
Åbo	+19,2	15.9.	+3,7	15.9.
H:fors	+19,2	14.9.	+8,0	15.9.

* =Dagar saknas temp. moln.

För ett år sedan

Jomala	14
Åbo	15
Helsingfors	15

Utomlands i går

Köpenhamn	17	Madrid	22
Oslo	16	Rom	20
Bryssel	19	Aten	24
Moskva	18	Las Palmas	24
London	18	Phuket	31
Paris	21	Peking	26

METEOROLOGISKA INSTITUTET

Värdertjänsten Tel.0600 10600 3,95 /min +Isa

Sås på korv och oliver

400 g enkel korv
1 msk olja
1 msk vetemjöl
2 dl lättgrädde
1 dl vatten
2 vitlöksklyftor
0,5 dl tomatpuré
1 tsk pepparmix
0,25 tsk salt
ca 1 dl oliver med paprika

Strimla korven och bryn den i olja i stekpannan med den hackade vitlöken. Strö på mjölet, rör om. Slå på grädde och vatten och koka några minuter. Fortsätt med tomatpuré, pepparmix och salt. Lägg till sist i de ski-vade oliverna. Servera med potatismos och sallad.

TIPSA 0457 313 4444

MESSA 0457 323 4444

RING 018 23444

frakt ingår i priset

304€

Manuellt lyftbord
Justerbar höjd,
kan belastas upp till 300 kg
Priset inkl. moms

BALTIC PRODUKTER AB
Torggatan 13A (ovanpå Sittkoffs)
Tel. 16 929 - Fax 16 429

ALCO-LÅS

Alcolock V3 – den senaste tekniken inom alkalås. Som tillbehör finns nu även den unika GSM/GPS-modulen

NU ÄVEN PÅ DELBETALNING

AL-AGENTUR
Tel 0457 343 5254
E-post: info@alkolas.fi

Fönster och dörrar

MONTERADE

I stil med ditt hus.

Ring och beställ gratis föreläsning:

Tiivituote Oy
Stefan Toivola 020 7690 323

www.tiivi.fi

Lyyskis Fastigheter Rfm AFM

Pålitlig – Kunnig – Förmånlig

Inkommit nya spännande objekt

LÄGENHETER I MARIEHAMN

Utannonseras denna och nästa vecka

E-post: inger@lyyski.ax
Tel 018-23 507, gsm 050 576 7513
www.lyyskikonsult.ax

HÄFTIGA DÖRR-MATTOR

Flera olika modeller i lager

colorama T Färghuset

Möckelörondellen tfn 16 216 Öppet: vard 8-17.30, lörd 10-14

Mus?

Med Topo Stop får du snabbt bort möss och andra gnagare i ditt hus.

Bekvämt, hygieniskt och för gott!

– Kan det bli bättre?

Nu med utökad unik återköpsgaranti:
2 års öppet köp!

manelius.com

OBS! Ny adress
Smedsgränd 3 tfn 0400 522 321

BÄRGARN AB

”Ring så drar vi”

21400